

Průzkum mezi rodiči – strategie v oblasti předškolní péče

Závěrečná zpráva

Objednatel:

Česká republika – Ministerstvo práce a sociálních věcí

Na Poříčním právu 376/1, 128 01 Praha 2

IČ: 00551023

Zpracovatel:

ppm factum research s.r.o.

Bucharova 1281/2, 158 00 Praha 13

IČ: 47121793

Praha, listopad 2021

Obsah

Úvodní slovo zadavatele Průzkumu.....	3
Úvod.....	5
Manažerské shrnutí	6
Strategie rodičů v oblasti péče o děti.....	6
Dostupnost zařízení péče o předškolní děti a jejich využívání.....	6
Zkušenosti rodičů s nástupem dítěte do státní MŠ.....	8
Postojová orientace rodičů a jejich okolí ve vztahu k péči o děti do tří let	8
Executive Summary	9
Parents' Strategies in the Field of Child Care	9
Availability of care facilities for preschool children and their use.....	9
Parents' experience with the child's entry into the state kindergarten	11
Metodika průzkumu	12
Cílová skupina a design výběrového šetření.....	12
Výběr a rekrutace respondentů	13
Metoda sběru dat	13
Analýza dat.....	13
Analýza výsledků.....	15
Strategie rodičů v oblasti péče o děti	15
Dostupnost zařízení péče o předškolní děti a jejich využívání	22
Zkušenosti rodičů s nástupem dítěte do státní MŠ, pravidla zařízení ve vztahu k nástupu dítěte do zařízení	45
Hodnotová a postojová orientace rodičů a jejich okolí ve vztahu k péči o děti do tří let	49
Charakteristiky zkoumaných oblastí.....	54
Odlehlé obce do 1000 obyvatel	54
Ústecký kraj	54
Středočeský kraj	54
Města na 150 tisíc obyvatel s nízkou nezaměstnaností (Praha, Brno, Plzeň)	55
Příloha: Dotazník.....	56

Úvodní slovo zadavatele Průzkumu

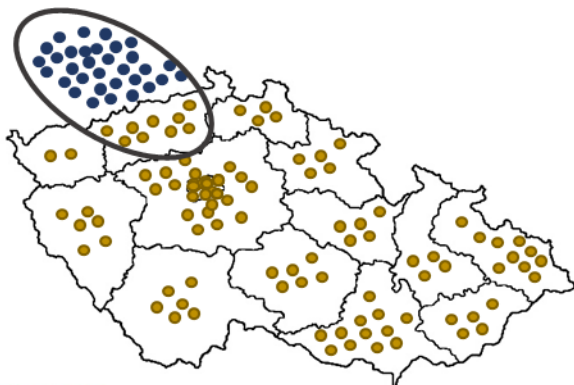
Kvantitativní dotazníkové šetření s názvem „Průzkum mezi rodiči – strategie v oblasti předškolní péče“ (dále Průzkum mezi rodiči) vzniklo v návaznosti na materiál „Analýza dostupnosti péče pro děti v předškolním věku“, který byl vypracován v roce 2019 oddělením evaluací MPSV. Tento materiál na základě administrativních údajů shrnuje využívání a obsazenost zařízení předškolní péče v ČR v regionálním pohledu. Administrativní údaje poskytují dostatečnou informaci o využívání zařízení předškolní péče, ze své podstaty však nemohou postihnout přání, motivace a zkušenosti rodičů, které se právě do obsazenosti zařízení přímo promítají. Průzkum mezi rodiči byl zpracován za účelem doplnění tohoto pohledu.

Problematika předškolní péče se týká všech dětí od narození do nástupu do ZŠ. Vzhledem k rozšířené praxi dlouhých rodičovských dovolených v ČR jsme však tuto problematiku pro účely šetření posunuli na věk od 1,5 roku, tedy na věk, kdy již některé děti začínají navštěvovat zařízení předškolní péče, nebo o tom jejich rodiče alespoň začínají uvažovat. Na druhé straně jsme sledovanou populaci vymezili věkem 5 let, tedy posledním věkem, kdy docházka do zařízení (nejčastěji MŠ) ještě není povinná a je tedy ještě stále ovlivněna postoji rodičů. Děti v uvedeném věkovém rozpětí bylo v době šetření v ČR přibližně 400 tisíc. Protože některé rodiny mají více dětí v tomto věkovém intervalu, vztahovalo se šetření přibližně ke 350 tisícům rodin. Pro sledování postojů rodičů na úrovni ČR byl zvolen základní vzorek 1000 respondentů. Takto velký vzorek je považován za dostatečně robustní na to, aby mohl poskytnout odpovědi i na dílčí otázky šetření, které se netýkají všech respondentů.

Analýza dostupnosti ukázala mnoho regionálních rozdílů. Na základě výsledků analýzy bylo označeno několik lokalit, které byly v otázce využívání zařízení předškolní péče velmi specifické. Jednalo se o malé odlehlé obce (A), Středočeský kraj (B), Ústecký kraj (C) a velká města s nízkou nezaměstnaností (konkrétně Praha, Plzeň a Brno), (D). Specifika těchto lokalit nebylo možné vysvětlit pouze na základě administrativních dat a k jejich vysvětlení je třeba zapojit právě pohled a zkušenosti rodičů. I přesto, že výše uvedený vzorek 1000 respondentů je dostatečně velký na to, aby poskytl věrohodné závěry pro celou ČR a dílčí skupiny respondentů, není již dostatečně velký na to, aby takové informace poskytl pro zde popsané specifické lokality A-D. Z tohoto důvodu jsme při nastavování parametrů průzkumu zvolili cestu navýšených vzorků, tzv. boostů. V rámci tohoto přístupu byl pro každou z lokalit A-D navýšen vzorek respondentů nad rámec základního vzorku z reprezentativního počtu pro ČR tak, aby celkový počet dosahoval hodnoty 400 dotázaných. Ve všech vymezených specifických lokalitách tedy disponujeme dostatečně velkým počtem respondentů, abychom byli schopni poskytnout základní odpovědi i v této míře regionálního detailu.

Schéma 1: Příklad navýšeného vzorku u Ústeckého kraje (ÚLK), žluté odpovědi odpovídají základnímu reprezentativnímu vzorku 1000 respondentů pro ČR, modré odpovědi odpovídají navýšení pro ÚLK. Pro vyhodnocení šetření za celou ČR jsou použity výhradně žluté odpovědi, pro samostatné vyhodnocení dotazníku za ÚLK jsou použity modré a žluté odpovědi v černém ohraničení.

Úvod

Předložená závěrečná zpráva je výstupem projektu Průzkum mezi rodiči – strategie v oblasti předškolní péče.

Hlavním cílem průzkumu bylo popsat strategie rodičů a jejich odlišnosti v rámci ČR. Kromě celé České republiky byl výzkum detailně realizován ve 4 specifických oblastech, o nichž na základě dříve vypracovaných materiálů (zejm. Analýza dostupnosti zařízení péče o děti v předškolním věku, MPSV 2020¹) víme, že jsou ve smyslu rodičovských strategií ve vztahu k využívání zařízení předškolní péče specifické. Detailní výsledky za tyto specifické oblasti budou sloužit zejména jako podklad pro další zkoumání. Jedná se o tyto specifické oblasti: odlehlé obce do 1000 obyvatel, Středočeský kraj, Ústecký kraj a města se 150 tis. a více obyvateli s nízkou nezaměstnaností.

Především se jednalo o zmapování strategií rodičů v rozvržení rodičovské dovolené, využívání služeb zařízení péče o děti a návratu do zaměstnání, dále zmapování jejich zkušeností s nabídkou a využíváním služeb zařízení péče o děti v předškolním věku, zejména s ohledem na jejich faktickou dostupnost, a v neposlední řadě zjištění postojů rodičů k otázce zajištění péče o nejmenší děti a jak jsou ovlivňováni názory svého okolí.

Z průzkumu se vydává tato závěrečná zpráva a samostatná technická příloha.

¹ Analýza dostupnosti zařízení péče o děti v předškolním věku, MPSV 2020 (esfcr.cz)

Manažerské shrnutí

Strategie rodičů v oblasti péče o děti

Výsledky průzkumu potvrzují skutečnost, že v naprosté většině případů u nás čerpá rodičovskou dovolenou jen matka – jde o 96-97 % jak v rámci ČR, tak i v jednotlivých zkoumaných oblastech. Většinou rodiče využívají možnosti čerpat rodičovskou dovolenou do věku 36 měsíců dítěte.

Věk dítěte, do něhož rodiče čerpají rodičovský příspěvek, je diferencovanější. Nejčastější hodnotou je i v tomto případě 36 měsíců, uvádí ji necelá polovina rodičů, relativně častěji ve Středočeském kraji a v odlehlých obcích. Čerpání rodičovského příspěvku do věku dítěte nad 36 měsíců uvádí v rámci celé ČR 40 % rodičů. Méně časté je ve Středočeském kraji (30 %). Pro odlehlé obce je málo typické čerpání rodičovského příspěvku do věku dítěte méně než 36 měsíců (pouze 12 %, v ČR je to 15 %, v dalších sledovaných oblastech 19-20 %).

Diferencované jsou i výpovědi o věku dítěte, v němž se rodiče vrátí do pracovního režimu. Relativně nejčastěji se rodiče vracejí nebo plánují návrat do práce ve věku 36 měsíců dítěte, v rámci ČR jde o 25 % rodičů a platí to i jednotlivých oblastech. Návrat v nižším věku uvádí kolem 20 % rodičů, méně často ale v odlehlých obcích.

V rámci ČR považuje za optimální pracovat na plný úvazek 29 %, téměř stejně (27 %) je i těch, kteří by nejraději nepracovali vůbec či jen velmi málo. Méně než polovina (44 %) považuje za optimální zkrácený úvazek. Podobně jsou postoje rozloženy ve Středočeském kraji. Plný úvazek je nejčastěji optimální pro rodiče v Ústeckém kraji a v odlehlých obcích, ale zároveň v obou těchto oblastech rodiče častěji uvažují i o tom, nepracovat vůbec. Ve velkých městech s nízkou nezaměstnaností je těch, kteří považují za nejlepší nepracovat, relativně nejméně.

Klíčový vliv na rozhodování o ukončení mateřské nebo rodičovské dovolené má jednak věk a vyspělost dítěte, jednak dostupnost MŠ a služeb péče o dítě. Finanční situace je na třetím místě. Následují okolnosti týkající se povahy práce a přístupu zaměstnavatele. Na stejné úrovni jsou i osobní představy a přání rodiče, méně jsou reflektovány představy a přání partnera.

Dostupnost zařízení péče o předškolní děti a jejich využívání

Nejvyšší vybavenost všemi typy předškolních zařízení – od státních mateřských škol, přes soukromé mateřské školy, dětské skupiny až po dětská centra celodenní péče – je ve velkých městech s nízkou nezaměstnaností, tedy v Praze, Brně a Plzni. Státní MŠ zde mají ve své blízkosti prakticky všichni, soukromé MŠ uvádí více než tři čtvrtiny a jiné MŠ, jesle nebo dětské skupiny minimálně 40 %. V obou sledovaných krajích, Ústeckém i Středočeském, je uváděná vybavenost znatelně nižší, v případě Středočeského vesměs i pod úroveň „průměru“ ČR. V odlehlých obcích mají rodiče k dispozici státní MŠ v obci v šesti z deseti případů a další předškolní zařízení se zde vyskytují minimálně.

Možnost využít firemní MŠ nebo dětskou skupinu je také častější ve velkých městech s nízkou nezaměstnaností, ale ani zde se nejedná o vysoké podíly (9 % resp. 8 %).

Dostupnost MŠ a zařízení péče o předškolní děti je jednoznačně zásadní okolností, která podmiňuje reálnou docházku dětí do těchto zařízení. Výrazně se to projevuje v rozdílech mezi zkoumanými oblastmi. Nejvyšší podíl dětí v daném věku navštěvujících nějaké zařízení je ve velkých městech s nízkou nezaměstnaností (43 %), nižší je v Ústeckém kraji (39 %) a ve Středočeském kraji (37 %) a nejnižší v odlehlých obcích (31 %). Průměr za celou ČR je 40 %.

Děti, které aktuálně nenavštěvují státní MŠ, by měly chodit v budoucnu zdaleka nejčastěji do státní MŠ. V jednotlivých oblastech jde o sedm až osm dětí z deseti, nejméně je to v Praze, kde poměrně velká část těchto dětí (prakticky pětina) „se chystá“ do soukromých MŠ, v případě odlehlých obcí je zase relativně nejvíce dětí (17 %), které nebudou navštěvovat žádné zařízení.

Většina rodičů má nejbližší předškolní zařízení v pěší vzdálenosti do 20 minut (v rámci ČR téměř tři čtvrtiny). Méně příznivá je situace ve Středočeském kraji a nejméně příznivá v odlehlých obcích. Autem se dá podle cca tří čtvrtin rodičů ve všech zkoumaných oblastech dostat do nejbližšího zařízení do 10 minut. Cesta do nejbližšího zařízení hromadnou dopravou je výrazně poznamenána tím, že podle téměř poloviny rodičů tento typ dopravy nelze využít. Méně často to uvádějí rodiče ve velkých městech s nízkou nezaměstnaností, kde zároveň polovina má nejbližší zařízení dostupné hromadnou dopravou do 20 minut. Častěji to sdělují rodiče v odlehlých obcích, kde se do 20 minut dostane do nejbližšího zařízení hromadnou dopravou jen 27 %.

Pokud jde o dopravní dostupnost zařízení, které děti navštěvují nebo budou navštěvovat, výsledky se zásadně neliší. V případě velkých měst s nízkou nezaměstnaností data ukazují, že část rodičů nevolí pro své dítě nejbližší zařízení; uváděné časy dopravy do navštěvovaného zařízení jsou totiž vyšší než do nejbližšího zařízení.

Rodiče v ČR dopravují děti do MŠ nebo jiného předškolního zařízení v naprosté většině buď pěšky (55 %) nebo autem (38 %), hromadnou dopravu využívá k tomuto účelu jen 6 % rodičů. Pěšky chodí s dětmi nejčastěji rodiče ve velkých městech s nízkou nezaměstnaností (60 %), více než poloviční podíl má tento způsob dopravy dětí i v Ústeckém kraji. V případě Středočeského kraje je už ale častější doprava dětí autem (50 %) a nejčastěji autem s dětmi dojíždějí logicky rodiče z odlehlých obcí (64 %).

Rodiče ve velkých městech s nízkou nezaměstnaností platí za docházku dětí do předškolního zařízení jednoznačně nejvyšší částky: více než polovina (56 %) zaplatí měsíčně více než 1500 Kč (v případě MŠ se jedná o cca 40 % rodičů, v případě jiných typů zařízení o cca 80 % rodičů). Ve Středočeském kraji zaplatí takovou částku 28 %, v Ústeckém 14 % a podobně je to v odlehlých obcích (15 %). V rámci ČR platí více než 1500 Kč 24 % rodičů. Celkově výrazně méně platí rodiče, jejichž děti chodí do státní MŠ (nad 1500 Kč měsíčně 15 % z nich), než ti, kteří mají děti v jiných typech zařízení (nad 1500 Kč měsíčně 70 % z nich).

Představy o maximálních přijatelných měsíčních platbách za docházku do předškolního zařízení a rozdíly mezi nimi korespondují s reálnými uváděnými platbami: nejvyšší částky jsou přijatelné častěji pro rodiče ve velkých městech s nízkou nezaměstnaností a relativně nejméně v odlehlých obcích.

Hlavními kritérii výběru předškolních zařízení jsou pro rodiče v ČR jednak kvalita a přístup vedení a učitelek, vychovatelek, jednak vzdálenost z místa bydliště. Obě kritéria uvádí okolo tří čtvrtin rodičů. Více než polovina ještě uvedla reference, dobrou pověst a prestiž, a o málo menší část volnou kapacitu. Finanční dostupnost uvádí necelá polovina, následují vybavenost a otevírací doba a nejméně často se mezi hlavní kritéria dostaly vlastní zkušenost a velikost zařízení. Určitými specifiky ve zkoumaných oblastech jsou větší důraz na reference a pověst ve velkých městech s nízkou nezaměstnaností a na volnou kapacitu v odlehlých obcích. Obecně platí, že čím je vyšší vzdělání rodičů a zejména jejich ekonomická situace, tím méně kladou důraz na finanční dostupnost a akcentují kvalitu, pověst, příp. vlastní zkušenost, vybavenost a velikost zařízení.

Zkušenosti rodičů s nástupem dítěte do státní MŠ

Rodiče, jejichž děti chodí do státní MŠ, si nejčastěji přáli, aby ji navštěvovaly od věku 36 měsíců, tedy 3 let. Věk skutečného nástupu dítěte do MŠ je celkově lehce posunutý výš než věk, kdy si to rodiče přáli. V rámci ČR asi třetina dětí nastoupila oproti představám rodičů nejméně o měsíc později; více takových dětí je v Ústeckém kraji a ve velkých městech s nízkou nezaměstnaností.

Rovněž ti rodiče, kteří plánují, že jejich dítě nastoupí do MŠ, si nejčastěji přejí, aby jejich dítě začalo docházku ve 3 letech (v rámci ČR jde o necelou polovinu). Větší tlak na dřívější nástup dětí do MŠ je ve Středočeském kraji. Mezi rodiči, kteří plánují, že jejich dítě bude chodit do státní MŠ, v rámci ČR téměř třetina předpokládá, že dítě nastoupí nejméně o měsíc později než by si přáli, ještě vyšší je tento podíl v Ústeckém kraji.

Postojová orientace rodičů a jejich okolí ve vztahu k péči o děti do tří let

Postoje, ovlivňující rozhodování rodičů o strategiích předškolní péče, se v jednotlivých zkoumaných oblastech zásadně neliší. Přesto lze konstatovat, že využívání zkrácených úvazků je klíčové zejména ve velkých městech s nízkou nezaměstnaností a také ve Středočeském kraji. Možnost umístit dítě do 3 let do zařízení z ekonomických důvodů, ale i z důvodu vlastní seberealizace, podpora okolí při umístění dítěte mladšího 3 let i názor partnera, že je důležité vrátit se do práce kvůli kariéře, hrají častěji roli hlavně v Ústeckém kraji. Ekonomické důvody naopak méně často hrají roli ve velkých městech s nízkou nezaměstnaností i v odlehlých obcích; ve velkých městech může být faktorem urychlujícím umístění dítěte spíše seberealizace resp. kariéra, nicméně zdaleka ne u většiny rodičů. Rodiče v odlehlých obcích uvádějí mírně častěji než ostatní výrazný vliv svého okolí na své rozhodování o péči o dítě a zároveň méně často podporu svého okolí při případném rozhodnutí umístit dítě mladší 3 let do zařízení a nastoupit do práce.

Executive Summary

Parents' Strategies in the Field of Child Care

The results of the survey confirm the fact that in the vast majority of cases in our country only mother takes parental leave - it is 96-97% both in the Czech Republic and in the individual areas examined. Usually, parents use the opportunity to take parental leave until the child is 36 months old.

The age of the child to which the parents draw the parental allowance is more differentiated. The most common value in this case is 36 months, reported by less than half of parents, relatively more often in the Central Bohemian Region and in remote municipalities. The drawing of parental allowance for the age of a child over 36 months is reported by 40% of parents in the entire Czech Republic. It is less common in the Central Bohemian Region (30%). It is not typical for remote municipalities to draw parental allowance until the child is less than 36 months old (only 12%, in the Czech Republic it is 15%, in other monitored areas 19-20%).

Statements about the age of the child at which the parents return to work are also differentiated. Relatively most often, parents return or plan to return to work at the age of 36 months, in the Czech Republic it is 25% of parents and this also applies to individual areas. Return at a younger age is reported by about 20% of parents, but less often in remote communities.

Within the Czech Republic, 29% of parents consider it optimal to work full-time, almost the same (27%) are those who would rather not work at all or very little. Less than half (44%) consider part-time work to be optimal. Similarly, attitudes are spread in the Central Bohemian Region. Full-time work is most often optimal for parents in the Usti Region and in remote municipalities, but at the same time in both of these areas parents more often consider not working at all. In large cities with low unemployment, the share of those who consider it best not to work is the smallest here.

The age and maturity of the child, as well as the availability of kindergartens and childcare services, have a key influence on the decision to end maternity or parental leave. The financial situation is in third place. The following are the circumstances concerning the nature of the work and the employer's approach. The personal ideas and wishes of the parent are on the same level, the ideas and wishes of the partner are less reflected.

Availability of care facilities for preschool children and their use

The highest level of equipment for all types of preschool facilities - from state kindergartens to children's day care centers - is in large cities with low unemployment, i.e. in Prague, Brno and Pilsen. Practically everyone has state kindergartens in their vicinity, private kindergartens mention more than three quarters and other kindergartens, nurseries or children's groups at least 40%. In both monitored regions, Usti and Central Bohemia, the stated facilities are significantly lower, in the case of Central Bohemia generally also below the level of the "average" of the Czech Republic. In remote municipalities, parents have state kindergartens in the municipality at their disposal in six out of ten cases, and other preschool facilities are minimal.

The possibility to use a corporate kindergarten or children's group is also more common in large cities with low unemployment, but even here it is not a high share (9% or 8%).

The availability of kindergartens and care facilities for preschool children is clearly a fundamental circumstance that conditions the actual attendance of children in these facilities. This is significantly reflected in the differences between the studied areas. The highest share of children of a given age attending a facility is in large cities with low unemployment (43%), lower in the Usti Region (39%) and in the Central Bohemian Region (37%) and the lowest in remote municipalities (31%). The average for the whole Czech Republic is 40%.

Children who do not currently attend a state kindergarten should, by far, most often go just to a state kindergarten in the future. In individual areas there are seven to eight children out of ten. The smallest share is in Prague, where a relatively large part of these children (practically a fifth) are going to attend private kindergartens. In remote municipalities there are relatively most children (17%), who will not be attending any facility.

Most parents have the nearest preschool facility within walking distance of 20 minutes (almost three quarters in the Czech Republic). The situation in the Central Bohemian Region is less favorable and the least favorable in remote municipalities. According to about three quarters of parents, it is possible to get to the nearest facility in 10 minutes by car in all studied areas. According to almost half of the parents, it is not possible to use public transport to travel to the nearest facility. This is less often stated by parents in large cities with low unemployment, where at the same time half of the parents have the nearest facility accessible by public transport within 20 minutes. This is more often stated by parents in remote villages, where only 27% get to the nearest facility by public transport within 20 minutes.

Regarding the transport accessibility of the facilities that children visit or will visit, the results do not differ significantly. In the case of large cities with low unemployment, it is suggested that some parents do not choose the nearest facility for their child, as the reported transport times are slightly longer than at the nearest facility.

Parents in the Czech Republic transport children to kindergartens or other preschool facilities in the vast majority either on foot (55%) or by car (38%), only 6% of parents use public transport for this purpose. Parents most often walk with their children in large cities with low unemployment (60%), this mode of transport of children also has more than a half share in the Usti Region. In the case of the Central Bohemian Region, however, the transport of children by car is more frequent (50%) and most often parents from remote municipalities (64%) logically commute by car with children.

Parents in large cities with low unemployment clearly pay the highest amounts for their children's attendance at preschool facilities: more than half (56%) pay more than CZK 1,500 per month. In the Central Bohemian Region, 28% pay such an amount, in the Usti Region 14%, and similarly in remote municipalities (15%). Within the Czech Republic, 24% of parents pay more than CZK 1,500. Overall, parents whose children go to state kindergarten pay significantly less than those who have children in other types of facilities. The notions of maximum acceptable monthly

payments for attendance at preschool facilities and the differences between them correspond to the actual reported payments: the highest amounts are acceptable more often for parents in large cities with low unemployment and relatively least in remote municipalities.

The main criteria for selecting preschool facilities for parents in the Czech Republic are the quality and approach of management and teachers, as well as the distance from the place of residence. About three quarters of parents state both criteria. More than half still mentioned references, good reputation and prestige, and a slightly smaller part free capacity. Less than half report affordability, followed by amenities and opening hours, and least often, the main criteria were their own experience and the size of the facility. Certain specifics in the studied areas are a greater emphasis on references and reputation in large cities with low unemployment and on free capacity in remote municipalities. In general, the higher the education of parents and especially their economic situation, the less they emphasize affordability and emphasize the quality, reputation, or own experience, equipment and size of facility.

Parents' experience with the child's entry into the state kindergarten

Parents whose children go to state kindergarten most often wished to attend it from the age of 36 months, i.e. 3 years. The age of the child's actual entry into kindergarten is generally slightly higher than the age at which the parents wanted it. In the Czech Republic, about a third of children started at least a month later, contrary to their parents' expectations; more such children are in the Usti Region and in large cities with low unemployment.

Also, those parents who plan for their child to enter kindergarten most often want their child to start attending at the age of 3 (in the Czech Republic it is less than half). There is more pressure on the earlier entry of children into kindergartens in the Central Bohemian Region. Among parents who plan for their child to go to a state kindergarten, almost a third in the Czech Republic assume that the child will start at least a month later than they would like. This share is even higher in the Usti Region.

Metodika průzkumu

Cílová skupina a design výběrového šetření

Cílovou skupinou projektu jsou dospělé osoby žijící ve společné domácnosti s dítětem ve věku 1,5 roku až 5 let (před dosažením věku 5 let), které na dané dítě převážně pobíraly (pobírají) rodičovský příspěvek. Záměrem bylo dotazovat rodiče dětí, ve výjimečných případech jiné osoby, např. prarodiče, které nahrazují roli rodiče. Osoby pobírající rodičovský příspěvek jsou v naprosté většině (98 %) ženy.

Požadavkem Objednatele bylo, aby 50-70 % odpovědí v základním i doplňujících vzorcích bylo od respondentů s dítětem ve věku 1,5 až 3 roky, zbývajících 30-50 % odpovědí od respondentů s dítětem ve věku 3-5 let. Pokud respondent žil ve společné domácnosti s více dětmi ve stanoveném věkovém rozpětí, dotazník vyplňoval vždy ve vztahu k mladšímu dítěti. Cílem tohoto rozdělení bylo získat informace od rodičů, kteří již využívají zařízení péče o předškolní děti, a od rodičů, kteří umístění dítěte do takového zařízení plánují/neplánují.

Základní vzorek čítá 1000 respondentů a je sestaven tak, aby byl reprezentativní pro Českou republiku z hlediska následujících charakteristik:

1. Velikost obce (požadované kvóty: do 999, 1 000-4 999, 5 000-9 999, 10 000-49 999, nad 50 000 obyvatel)
2. Zastoupení krajů ČR
3. Vzdělanostní struktura žen

Základní vzorek byl dále navýšen tak, aby v každém (dále definovaném) **doplňujícím vzorku** byl celkově splněn minimální počet 400 respondentů (do tohoto počtu byli zahrnuti také respondenti ze základního vzorku).

- Doplňující vzorek A – Obce vybrané z taxativního seznamu dodaného Objednatelem a obsahujícího všechny obce v ČR, které jsou ve velikosti do 999 obyvatel a splňují Objednatelem definovanou charakteristiku „odlehlosti“. Obce z uvedeného seznamu reprezentují přibližně 5 % obyvatel ČR.
- Doplňující vzorek B – Ústecký kraj
- Doplňující vzorek C – Středočeský kraj
- Doplňující vzorek D – Města nad 150 tisíc obyvatel s nízkou mírou nezaměstnanosti (nezaměstnanost nižší než 4 %, údaje za prosinec 2019) – šlo o Prahu, Brno a Plzeň.

Výběr a rekrutace respondentů

Pro zajištění reprezentativnosti² základního výběrového souboru z hlediska velikosti místa bydliště, kraje, vzdělání a věku dítěte bylo použito záměrného, kvótního výběru.

Kvótními znaky byly:

- kraj a velikost místa bydliště
- vzdělání matky
- věk dítěte

Tyto kvóty byly nastaveny stejně ve face-to-face (CAPI) části šetření i v online (CAWI) části³.

Pro výběr do boostů pro doplňkové soubory byly kvóty na kraj a velikost obce příslušně upraveny podle charakteristiky daného doplňkového souboru.

Tazatelé většinou oslovovali respondentky klasickým způsobem buď ve veřejném prostoru (na ulici, hřišti apod.), nebo v jejich domácnostech.

Metoda sběru dat

Průzkum byl zajišťován primárně formou osobního dotazování, tzv. face-to-face metodou. Zpracovatel využil i možnosti sebrat část dat prostřednictvím online dotazování na panelu. Vzhledem ke specifické struktuře online panelu, zejména vyššímu zastoupení respondentů s vyšším stupněm dosaženého vzdělání, a zároveň nutnosti dodržet stanovené kvóty podle vzdělání, bylo v rámci panelu nasbíráno 700 respondentů, kteří tvoří část základního souboru. Pro doplnění základního souboru a pro boosty bylo využito výhradně osobního dotazování face-to-face metodou. Celkem bylo provedeno 1320 osobních rozhovorů technikou CAPI, tj. dotazování pomocí počítače (laptopu, tabletu).

Výsledné počty respondentů za jednotlivé soubory jsou následující:

Česká republika	1000
Středočeský kraj	412
Ústecký kraj	411
Praha+Brno+Plzeň	402
Odlehlé obce	413

Analýza dat

Zkontrolované a vyčištěné datové soubory byly podrobeny univariační a bivariační analýze – třídění 1. stupně (frekvence) za základní soubor a doplňkové soubory, třídění 2. stupně podle

² Pro stanovení kvót byly použity údaje ČSÚ, konkrétně data o počtu obyvatel v obcích ČR a věková struktura obyvatel ČR k 31.12.2019, vzdělanostní struktura rodiček v letech 2016-2019. Pro definici doplňkových vzorků byly použity údaje o míře nezaměstnanosti k 31.12.2019, GŘÚP ČR, a údaje o vzdálenosti obcí od nejbližších obcí, ČÚZK (Český úřad zeměměřičský a katastrální), bez časového vymezení.

³ Face-to-face (osobní dotazování), CAPI (Computer Assisted Personal Interviewing, osobní dotazování s pomocí počítače), CAWI (Computer Assisted Web Interviewing, osobní dotazování s pomocí webu)

identifikačních a dalších kontextových znaků. Pro analýzu baterie hodnotových orientací byla použita klastrová analýza.

V závěrečné zprávě jsou výsledky prezentovány ve formě grafů nebo tabulek, obsahujících procentní údaje, a komentářů. U každého grafu nebo tabulky jsou uvedeny hodnoty „n“, tedy počtu respondentů jako základu pro výpočet procent.

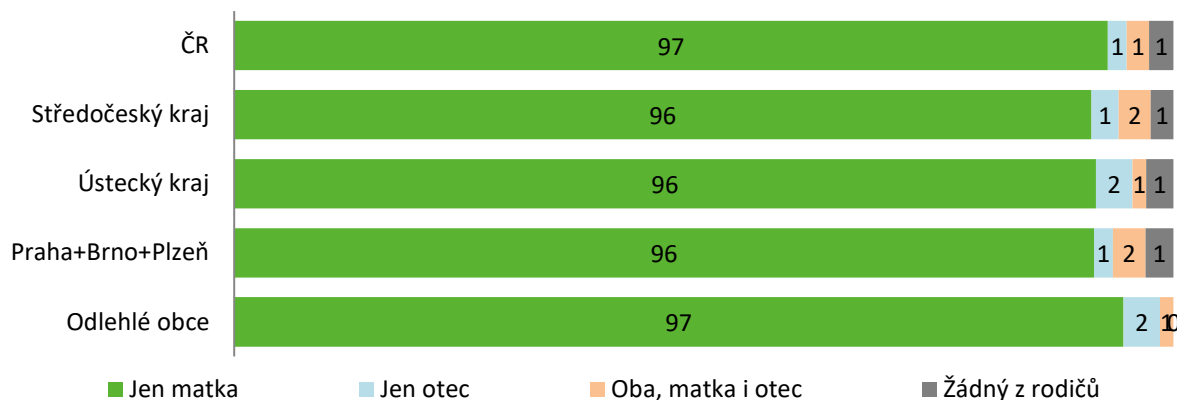
Analýza výsledků

Strategie rodičů v oblasti péče o děti

Čerpání rodičovské dovolené a rodičovského příspěvku

V rámci ČR i v rámci jednotlivých zkoumaných oblastí platí, že v naprosté většině čerpá rodičovskou dovolenou jen matka – jde o 96-97 % případů.

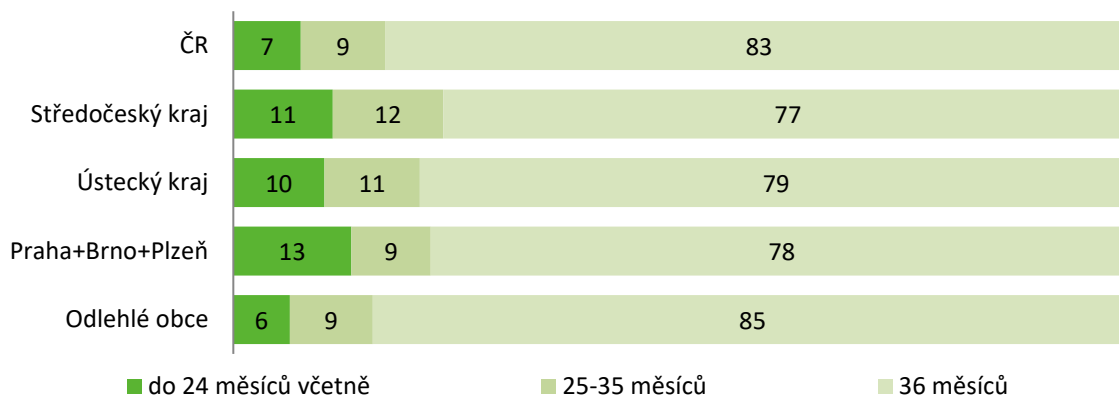
Graf 1: Čerpání rodičovské dovolené; údaje za ČR a za oblasti v %

N ČR = 1000, N Středočeský kraj = 412, N Ústecký kraj = 411, N Praha+Brno+Plzeň = 402, N odlehlé obce = 413
Zdroj: Průzkum mezi rodiči – strategie v oblasti předškolní péče 2021

Rodiče většinou využívají možnosti čerpat rodičovskou dovolenou do věku 36 měsíců dítěte. V odlehlých obcích to platí ještě o něco častěji než v ostatních zkoumaných oblastech (v 85 %, zatímco ve Středočeském a Ústeckém kraji a ve velkých městech s nízkou nezaměstnaností je to 77-79 %). V rámci ČR průzkum zjistil čerpání rodičovské dovolené do věku 36 měsíců u 83 %.

Graf 2: Čerpání RD do věku dítěte; údaje za ČR a za oblasti v %

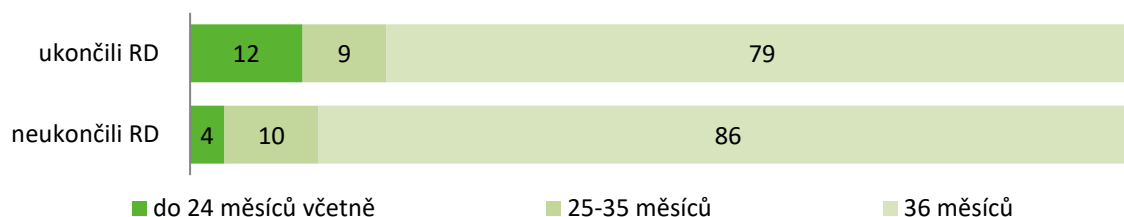

N ČR = 1000, N Středočeský kraj = 412, N Ústecký kraj = 411, N Praha+Brno+Plzeň = 402, N odlehlé obce = 413
Zdroj: Průzkum mezi rodiči – strategie v oblasti předškolní péče 2021

Do uvedených výsledků se promítají jak reálné zkušenosti s čerpáním rodičovské dovolené, tak i plány a odhady. Následující graf ukazuje, že rodiče, kteří dosud rodičovskou dovolenou čerpají, ji o něco častěji plánují v plné délce 36 měsíců. Naopak ti rodiče, kteří už rodičovskou dovolenou

vyčerpali, ji měli častěji v kratší délce. Obdobný rozdíl platí i v rámci jednotlivých zkoumaných oblastí.

Graf 3: Čerpání RD do věku dítěte, podle toho, zda rodiče ukončili RD nebo dosud ne; údaje za skupiny v rámci ČR v %

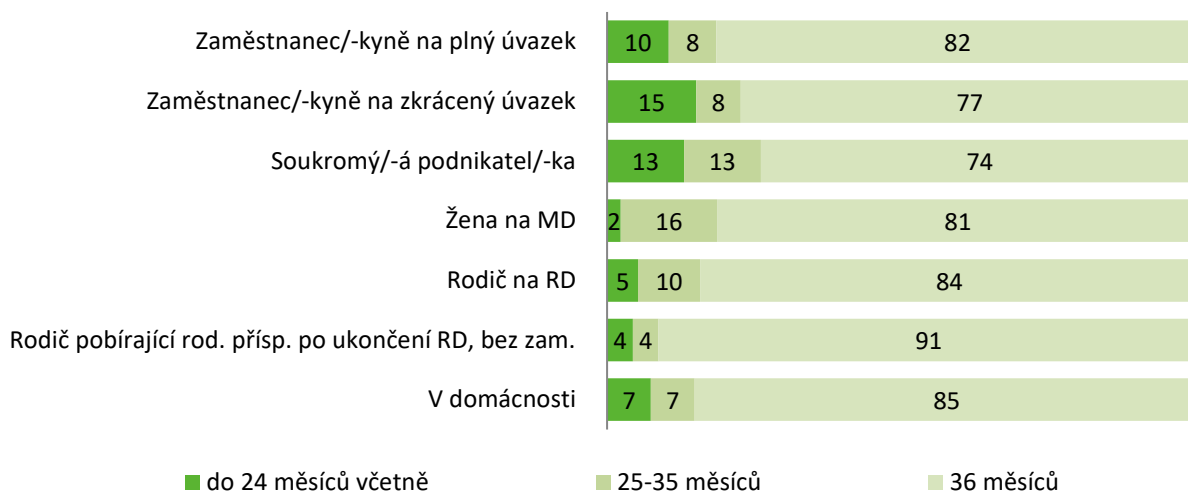

N ukončili RD = 463, N neukončili RD = 524

Zdroj: Průzkum mezi rodiči – strategie v oblasti předškolní péče 2021

Kratší rodičovskou dovolenou, do 24 měsíců, čerpají o něco častěji rodiče, kteří pracují na zkrácený úvazek (v rámci ČR 15 % z nich), ale v některých zkoumaných oblastech i zaměstnanci na plný úvazek (ve velkých městech s nízkou nezaměstnaností 23 %, ve Středočeském kraji 19 % a v Ústeckém kraji 17 % z nich), a také rodiče s vysokoškolským vzděláním (v rámci ČR 11 %, ve velkých městech s nízkou nezaměstnaností 22 %, v Ústeckém kraji 22 % v rodinách, kde má partner/ka respondenta vysokoškolské vzdělání).

Graf 4: Čerpání RD do věku dítěte, podle sociálně ekonomického postavení respondenta; údaje za skupiny v rámci ČR v %

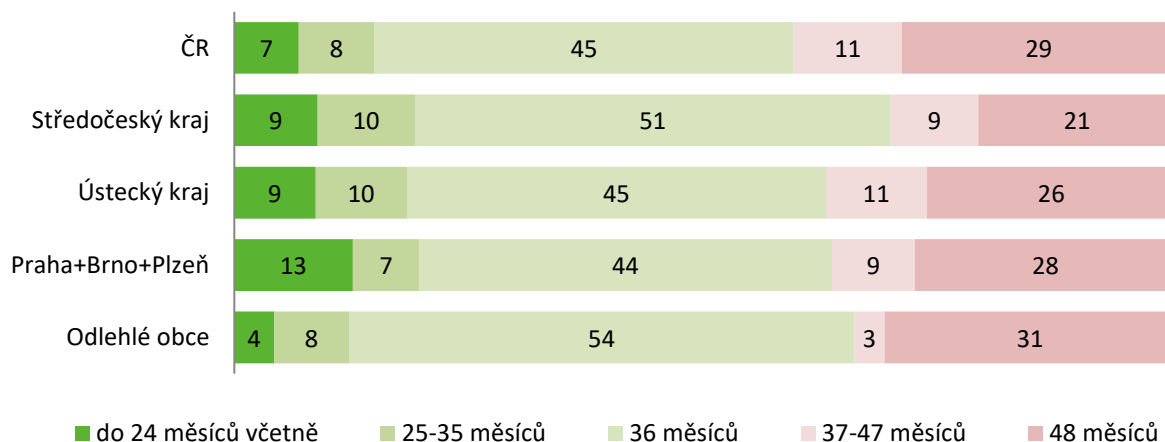
N zaměstnanec/-kyně na plný úvazek = 211, N zaměstnanec/-kyně na zkrácený úvazek = 93, N soukromý/-á podnikatel/-ka = 46, N žena na MD = 43, N rodič na RD = 496, N rodič pobírající rod. příspěvek po ukončení RD, bez zaměstnání = 46, N v domácnosti = 27
Zdroj: Průzkum mezi rodiči – strategie v oblasti předškolní péče 2021

Věk dítěte, do něhož rodiče čerpají rodičovský příspěvek, je poměrně diferencovaný. Nejčastější hodnotou je 36 měsíců. V celé ČR, a také v Ústeckém kraji a ve velkých městech s nízkou nezaměstnaností, ji uvádí 44-45 %. Ještě častěji 36 měsíců uvádějí rodiče ve Středočeském kraji (51 %) a v odlehlých obcích (54 %).

Čerpání rodičovského příspěvku do věku dítěte nad 36 měsíců uvádí v rámci celé ČR 40 % rodičů. Méně časté je ve Středočeském kraji (30 %, v tom 21 % 48 měsíců). Zejména pro odlehlé obce je

málo typické čerpání rodičovského příspěvku do věku dítěte méně než 36 měsíců (pouze 12 %, v ČR je to 15 %, v dalších sledovaných oblastech 19-20 %).

Graf 5: Čerpání rodičovského příspěvku do věku dítěte; údaje za ČR a za oblasti v %

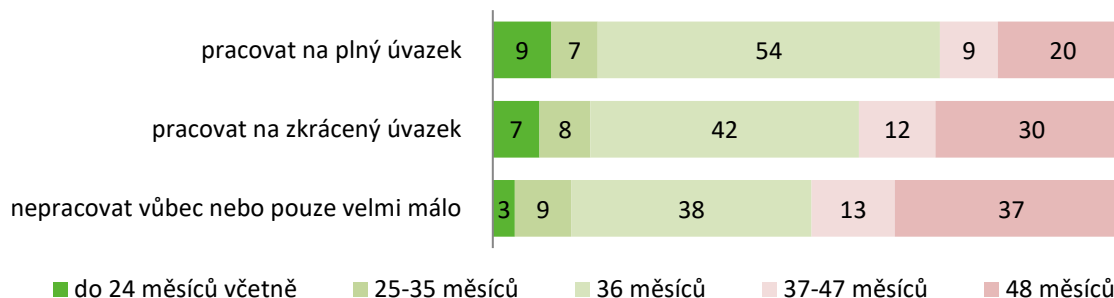
N ČR = 1000, N Středočeský kraj = 412, N Ústecký kraj = 411, N Praha+Brno+Plzeň = 402, N odlehlé obce = 413

Zdroj: Průzkum mezi rodiči – strategie v oblasti předškolní péče 2021

Podobně jako v případě rodičovské dovolené, kratší čerpání, do 24 měsíců, uvádějí častěji rodiče zaměstnaní (v rámci ČR 17 % rodičů zaměstnaných na zkrácený úvazek) a rodiče s vysokoškolským vzděláním (v rámci ČR 11 %, ve velkých městech s nízkou nezaměstnaností 21 %, v Ústeckém kraji 17 % v rodinách, kde má partner/ka respondenta vysokoškolské vzdělání). Čerpání po maximální dobu 48 měsíců je o něco častěji typické pro rodiče se vzděláním bez maturity (v rámci ČR 43 %).

Rodiče, kteří považují ve své situaci za optimální pracovat na plný úvazek (bližší viz následující podkapitola), častěji preferují čerpání rodičovského příspěvku po dobu 36 měsíců (v rámci ČR 54 % z nich, v odlehlých obcích 64 %). Rodiče, kteří považují za optimální nepracovat vůbec nebo jen málo, naopak častěji pobírají nebo plánují pobírat rodičovský příspěvek po dobu delší než 36 měsíců (v rámci ČR 51 % z nich, v odlehlých obcích 53 %, v Ústeckém kraji 43 %). Obecně tedy platí, že čím vyšší úvazek rodiče preferují, tím kratší je doba, po kterou pobírají nebo chtějí pobírat rodičovský příspěvek.

Graf 6: Čerpání rodičovského příspěvku do věku dítěte, podle preferovaného pracovního režimu; údaje za skupiny v rámci ČR, v %

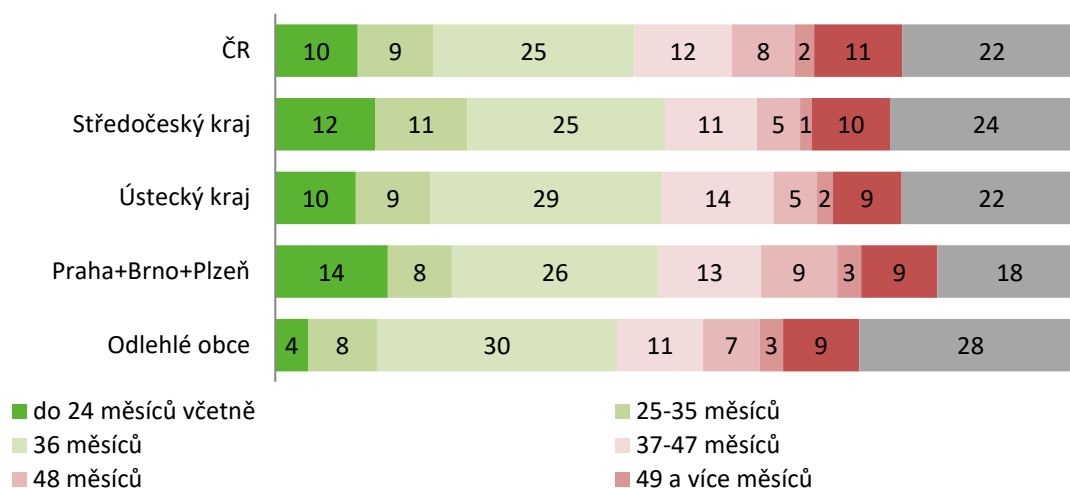
N pracovat na plný úvazek = 284, N pracovat na zkrácený úvazek = 423, N nepracovat vůbec nebo pouze velmi málo = 259

Zdroj: Průzkum mezi rodiči – strategie v oblasti předškolní péče 2021

Návrat rodiče do pracovního režimu

Realita i představy o věku dítěte, v němž se rodiče vrátí do pracovního režimu, jsou velmi diferencované. Relativně nejčastěji se rodiče vracejí nebo plánují návrat do práce ve věku 36 měsíců dítěte, v rámci ČR jde o 25 % rodičů. V jednotlivých zkoumaných oblastech je to vcelku obdobné. Pokud se zaměříme na návrat ve věku dítěte nižším než 36 měsíců, odlišují se pouze odlehlé obce, kde je tato odpověď méně častá (12 %, v ČR i v dalších zkoumaných oblastech je to kolem 20 %). Návrat do práce ve věku dítěte vyšším než 36 měsíců uvádí v ČR i v oblastech cca 30 % rodičů, relativně nejméně ve Středočeském kraji (27 %), relativně nejvíce naopak ve velkých městech s nízkou nezaměstnaností (34 %). V těchto velkých městech je také nejméně těch rodičů, kteří zatím nevědí, kdy se vrátí do pracovního režimu (18 %), zatímco v odlehlých obcích je jich naopak nejvíce (28 %).

Graf 7: Návrat do pracovního režimu ve věku dítěte; údaje za ČR a za oblasti v %

N ČR = 1000, N Středočeský kraj = 412, N Ústecký kraj = 411, N Praha+Brno+Plzeň = 402, N odlehlé obce = 413

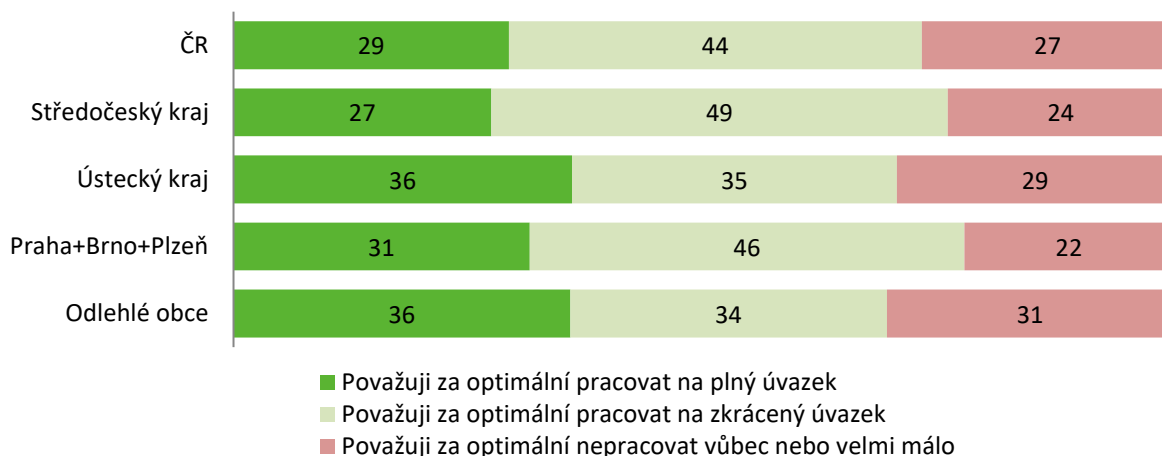
Zdroj: Průzkum mezi rodiči – strategie v oblasti předškolní péče 2021

Nástup do zaměstnání ve věku do 24 měsíců dítěte uvádějí častěji rodiče zaměstnaní na zkrácený úvazek (v rámci ČR 25 % z nich); rodiče zaměstnaní na plný úvazek uvádějí častěji než ostatní 25-35 měsíců a 36 měsíců. Dřívější návrat také, v souladu se zjištěními týkajícími se čerpání rodičovské dovolené a rodičovského příspěvku, častěji než ostatní plánují či realizují rodiče s vysokoškolským vzděláním. Mezi rodiči, jejichž děti navštěvují státní MŠ, je více než mezi ostatními těch, kteří plánují návrat nejpozději do 36 měsíců věku dítěte (55 % v rámci ČR, v odlehlých obcích 58 %, ve Středočeském kraji 59 %). Zatím nevědí častěji rodiče, vypovídající o dětech ve věku od 1,5 do 3 let (v rámci ČR 30 % z nich, mezi rodiči starších dětí 13 %).

Postoje k tomu, zda je optimální pracovat na plný nebo částečný úvazek nebo pracovat jen velmi málo či vůbec ne, jsou mezi rodiči rozloženy rovnoměrně. V rámci ČR považuje za optimální pracovat na plný úvazek 29 %, téměř stejně (27 %) je i těch, kteří by nejraději nepracovali vůbec či jen velmi málo. Méně než polovina (44 %) považuje za optimální zkrácený úvazek. Podobně jsou postoje rozloženy ve Středočeském kraji a velkých městech s nízkou nezaměstnaností. Plný úvazek je nejčastěji optimální pro rodiče v Ústeckém kraji a v odlehlých obcích (36 %), ale zároveň

v obou těchto oblastech rodiče častěji uvažují i o tom, nepracovat vůbec (29 % resp. 31 %), naopak jsou v těchto oblastech méně často uváděny jako vhodné různé formy zkrácených úvazků. Ve velkých městech s nízkou nezaměstnaností je těch, kteří považují za nejlepší nepracovat, relativně nejméně.

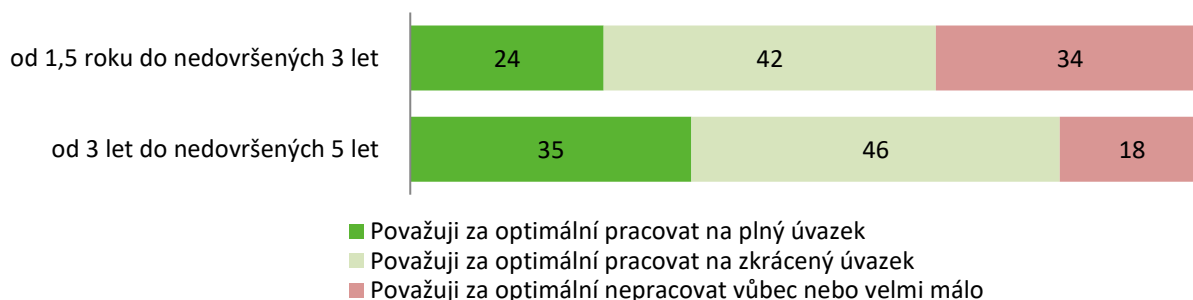
Graf 8: Tvrzení nejlépe vystihující současnou situaci; údaje za ČR a za oblasti v %

N ČR = 1000, N Středočeský kraj = 412, N Ústecký kraj = 411, N Praha+Brno+Plzeň = 402, N odlehlé obce = 413
Zdroj: Průzkum mezi rodiči – strategie v oblasti předškolní péče 2021

Výrazným diferenciačním kritériem postojů k rozsahu pracovního úvazku je pochopitelně věk dítěte, o němž rodiče vypovídají. Rodiče nejčastěji považovali za optimální pracovat na zkrácený úvazek, což uvedlo 42 % rodičů dětí do 1,5 roku a 46 % rodičů dětí ve věku 3-5 let. V případě rodičů starších dětí se ukazuje vyšší preference práce na plný úvazek. U rodičů mladších dětí se oproti tomu více projevuje postoj, že ve své situaci považují za optimální nepracovat vůbec nebo málo.

Graf 9: Tvrzení nejlépe vystihující současnou situaci, podle věku dítěte v rámci ČR; údaje v %

N od 1,5 roku do nedovršených 3 let = 554, N od 3 let do nedovršených 5 let = 446
Zdroj: Průzkum mezi rodiči – strategie v oblasti předškolní péče 2021

Faktory rozhodování ohledně ukončení mateřské nebo rodičovské dovolené

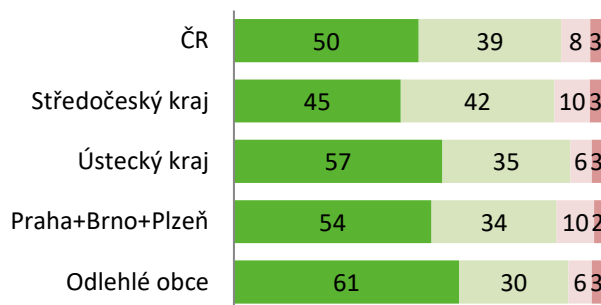
Klíčový vliv na rozhodování o ukončení mateřské nebo rodičovské dovolené má jednak věk a vyspělost dítěte, jednak dostupnost MŠ a služeb péče o dítě. Obě okolnosti označuje 50 % resp. 51 % rodičů v ČR za zásadní. Finanční situace je na třetím místě, je zásadní pro 45 % rodičů v ČR. Následují okolnosti týkající se povahy práce a přístupu zaměstnavatele. Za zásadní ve svém

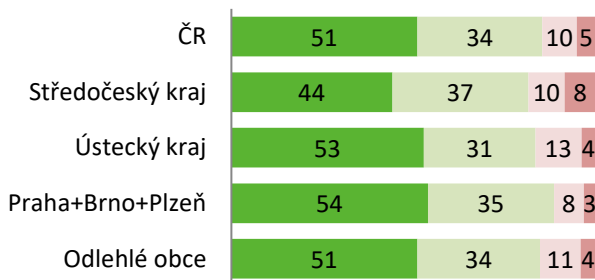
rozhodování je označuje 34 % resp. 30 % rodičů. Na stejné úrovni jsou i osobní představy a přání rodiče, které vidí jako zásadní 31 % respondentů. Méně jsou reflektovány představy a přání partnera – zásadní jsou v rozhodování pro 17 % dotázaných rodičů.

Graf 10: Faktory rozhodování ohledně ukončení MD nebo RD; údaje za ČR a za oblasti v %

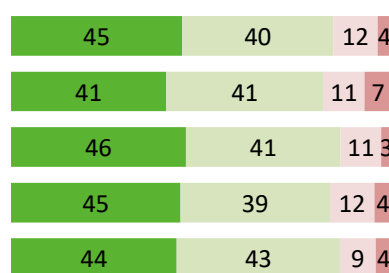
a) Věk a vyspělost dítěte

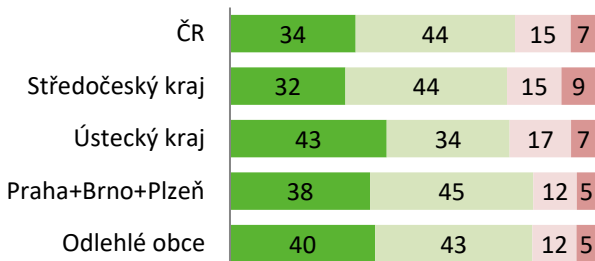
b) Dostupnost MŠ a služeb péče o dítě

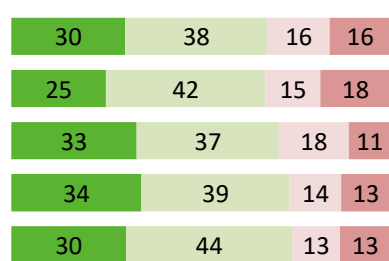
c) Finanční situace rodiny

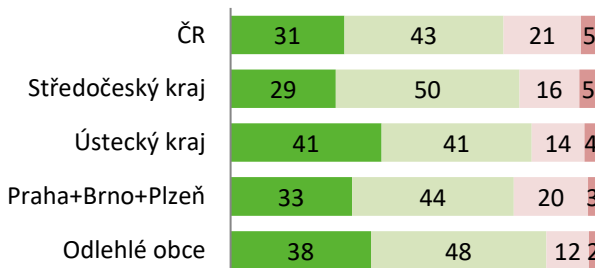
d) Povaha zaměstnání, kvalita práce

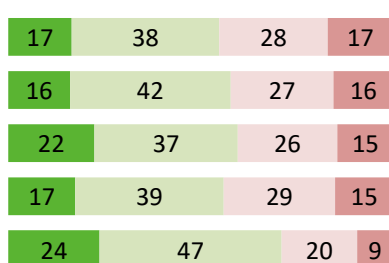
e) Přístup zaměstnavatele k návratu

f) Moje představy a přání

g) Představy a přání partnera

■ Zásadní vliv ■ Značný vliv ■ Malý vliv ■ Žádný vliv

N ČR = 1000, N Středočeský kraj = 412, N Ústecký kraj = 411, N Praha+Brno+Plzeň = 402, N odlehle obce = 413
Zdroj: Průzkum mezi rodiči – strategie v oblasti předškolní péče 2021

V celé ČR i v jednotlivých zkoumaných oblastech platí, že rozhodující roli při rozhodování rodičů o ukončení mateřské či rodičovské dovolené hrají na jedné straně věk a vyspělost dítěte a na druhé straně dostupnost MŠ a dalších služeb péče o dítě. Na dalších místech je všude finanční situace rodiny a povaha zaměstnání / kvalita práce. Celkově je pořadí jednotlivých vlivů, tak jak je průzkum zjistil ve zkoumaných oblastech, prakticky stejné. Naznačuje se, že v odlehlých obcích hrají relativně větší roli než jinde věk a vyspělost dítěte a také osobní představy a přání rodičů.

Dostupnost zařízení péče o předškolní děti a jejich využívání

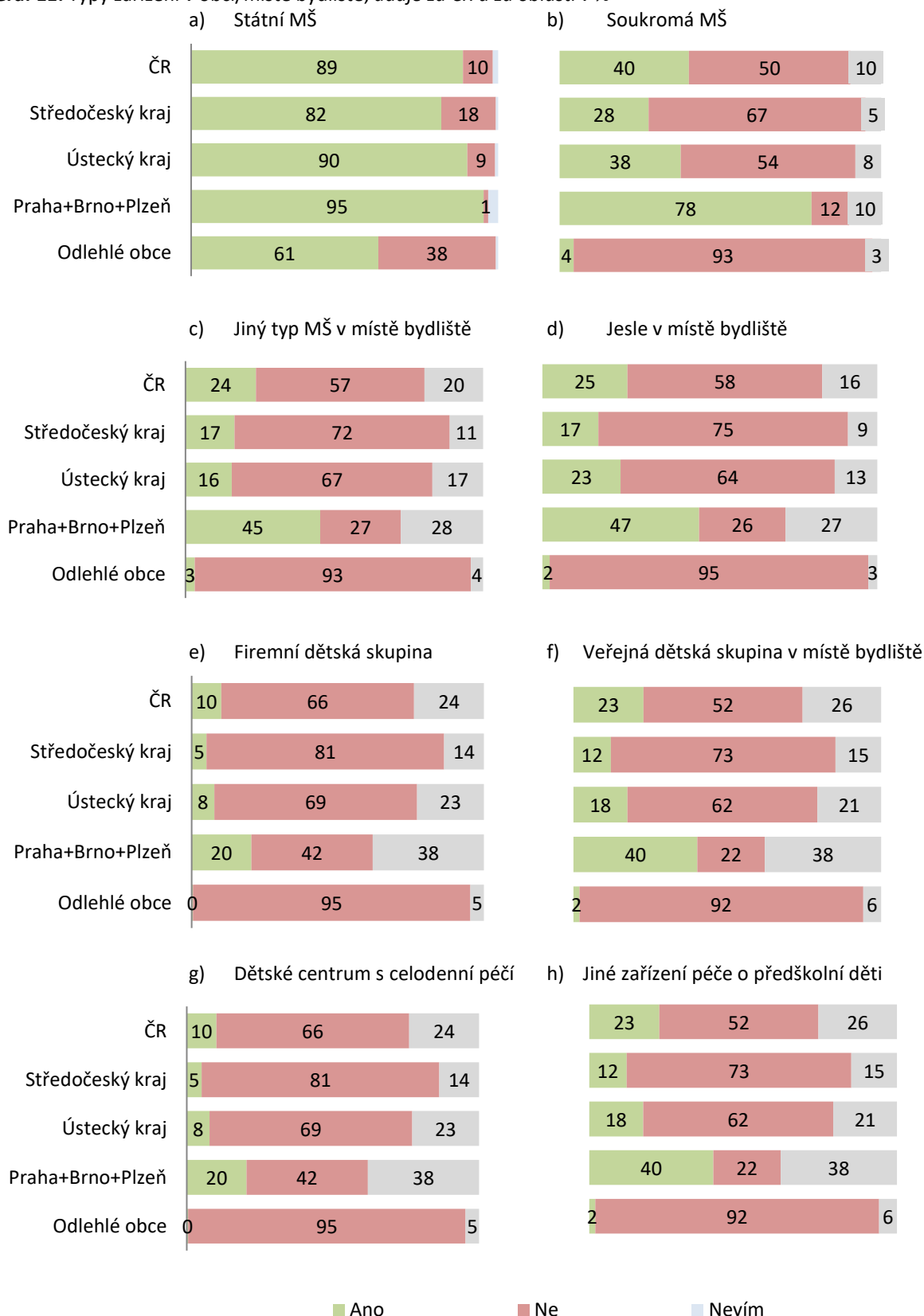
Dostupnost různých typů zařízení

Průzkum zjišťoval, zda rodiče mají k dispozici ve své obci (ve velkých městech – v městské části) vybrané typy předškolních zařízení. Data uvedená v této podkapitole se tedy opírají o informace od rodičů. Jedná se v zásadě o informovanost rodičů, která nemusí plně odpovídat realitě.

Z následujících grafů je patrné, že nejvyšší vybavenost všemi typy – od státních mateřských škol až po dětská centra celodenní péče – je ve velkých městech s nízkou nezaměstnaností, tedy v Praze, Brně a Plzni. Státní MŠ zde mají ve své blízkosti prakticky všichni, soukromé MŠ uvádí více než tři čtvrtiny a jiné MŠ, jesle nebo dětské skupiny minimálně 40 %. V obou sledovaných krajích, Ústeckém i Středočeském, je uváděná vybavenost znatelně nižší, v případě Středočeského vesměs i pod úroveň „průměru“ ČR. V odlehlých obcích mají rodiče k dispozici státní MŠ v obci v šesti z deseti případů a další předškolní zařízení se zde vyskytují minimálně.

Graf 11: Typy zařízení v obci/místě bydliště; údaje za ČR a za oblasti v %

N ČR = 1000, N Středočeský kraj = 412, N Ústecký kraj = 411, N Praha+Brno+Plzeň = 402, N odlehlé obce = 413
Zdroj: Průzkum mezi rodiči – strategie v oblasti předškolní péče 2021

Mezi „jiná zařízení“ patří zejména domy dětí a mládeže (uvedlo je 14 % z těch, co uvedli „jiná zařízení“, v rámci všech dotázaných v průzkumu), zařízení při kulturním/společenském centru (12 %) a mateřská centra (12 %), dále „hlídací agentury“, sportovní a jiné kluby a kroužky apod.

Dostupnost státní MŠ je samozřejmě obecně ovlivněna velikostí obce, v níž respondenti žijí. Pokud se zaměříme na údaje v rámci ČR, více než 93% vybavenost uvádějí rodiče v obcích od 5000 obyvatel výše. V obcích od 1000 do 4999 obyvatel je to 90 % a v obcích do 999 obyvatel 67 %. V Ústeckém kraji jsou tato čísla velmi podobná jako v rámci ČR. Ve Středočeském kraji se naznačuje poněkud nižší vybavenost v menších obcích: 59 % v obcích do 999 obyv., 83 % v obcích od 1000 do 4999 obyv., 87 % v obcích od 5000 do 9999 obyv., 96 % v obcích od 10 000 do 49 999 obyv. a 100 % v obcích od 50 000 obyv.

V případě soukromých a církevních MŠ je tento trend ještě markantnější. V rámci ČR se nacházejí ve 4 % obcí do 999 obyv., v 15 % obcí od 1000 do 4999 obyv., ve 29 % obcí od 5000 do 9999 obyv., ve 46 % obcí od 10 000 do 49 999 obyv. a v 75 % obcí od 50 000 obyvatel. Obdobné je to i v obou zkoumaných krajích.

Velikost obce se promítá i do dostupnosti veřejných i firemních dětských skupin.

Z grafů níže vyplývá, že s velikostí obce roste i dostupnost dětských skupin⁴. U nejmenších obcí do 999 obyv. má podle odpovědí rodičů přibližně 1 % z nich dostupnou přímo v obci veřejnou dětskou skupinu a 1 % firemní dětskou skupinu. Výskyt dětských skupin v těchto obcích se ukazuje jako ojedinělý.

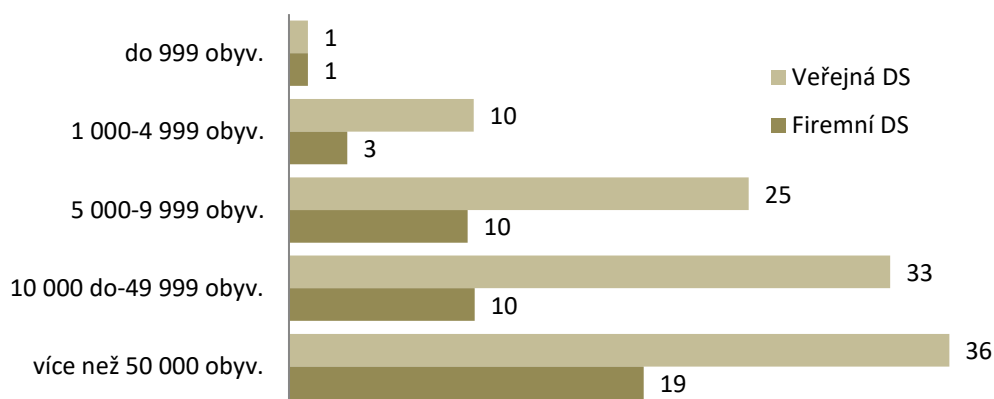
U obcí nad 1 tis. obyvatel dostupnost dětských skupin začíná růst. Respondenti z obcí o velikosti 1 000 až 4 999 uvedli dostupnost veřejné dětské skupiny v 10 % případů a firemní dětské skupiny ve 3 % případů. U obcí s počtem obyvatel od 5 000 do 9 999 uvedlo dostupnost veřejné dětské skupiny 25 % respondentů a firemní dětské skupiny 10 %.

Nejvyšší dostupnost dětských skupin je z pohledu rodičů v obcích nad 10 tis. obyv. V obcích od 10 000 do 49 999 obyv. uvedlo dostupnost veřejné dětské skupiny 33 % respondentů a u obcí nad 50 tis. obyv. 36 % respondentů (v případě největších obcí respondenti uváděli dostupnost ve své městské části). V případě firemních dětských skupin se jednalo u obcí od 10 000 do 49 999 obyv. o 10 % procent respondentů a u obcí nad 50 tis. obyv. 19 %.

(Je ale nutno poznamenat, že vzhledem k nižším absolutním počtům respondentů v jednotlivých skupinách je třeba procentní údaje považovat jen za orientační.)

⁴ Dostupnost dětských skupin byla sledována prostřednictvím hodnocení rodičů, odvíjí se tedy od informovanosti rodičů o existenci dětské skupiny v obci/městské části, kde bydlí.

Graf 12: Veřejná a firemní dětská skupina v místě bydliště, podle velikosti obce; údaje za ČR v %

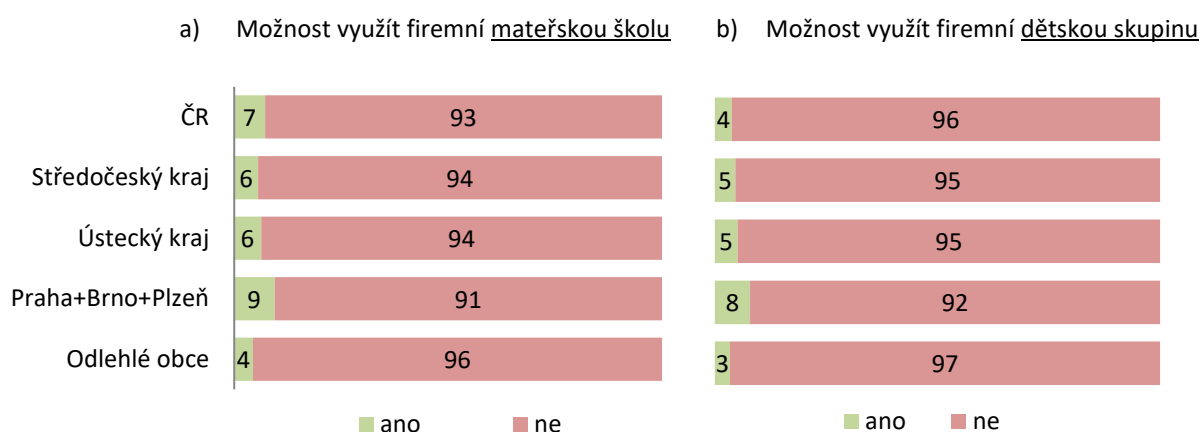

N do 999 obyvatel = 194, N od 1 000 do 4 999 obyvatel = 189, N od 5 000 do 9 999 obyvatel = 72, N od 10 000 do 49 999 obyvatel = 208, N více než 50 000 obyvatel = 337

Zdroj: Průzkum mezi rodiči – strategie v oblasti předškolní péče 2021

Možnost využít firemní MŠ nebo dětskou skupinu je o něco častější ve velkých městech s nízkou nezaměstnaností, ale ani zde se nejedná o vysoké podíly (9 % resp. 8 %).

Graf 13: Možnost využít firemních zařízení péče o děti; údaje za ČR a za oblasti v %

N ČR = 1000, N Středočeský kraj = 412, N Ústecký kraj = 411, N Praha+Brno+Plzeň = 402, N odlehlé obce = 413

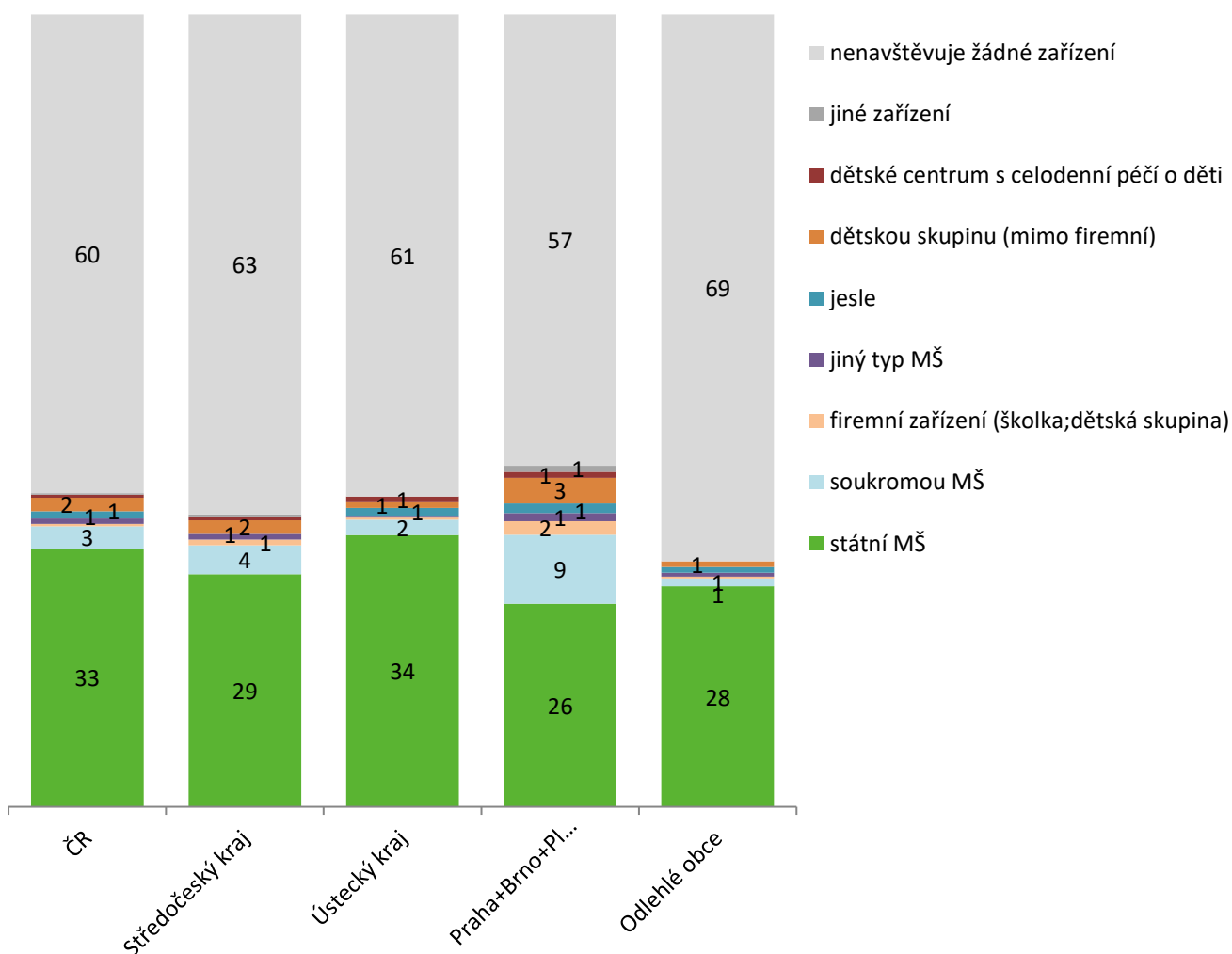
Zdroj: Průzkum mezi rodiči – strategie v oblasti předškolní péče 2021

Vzhledem k obecně časté dojíždce z menších obcí do zaměstnání ve větších městech zde závislost na velikosti místa bydliště není tak výrazná, pouze se ukazuje přece jen poněkud častější možnost umístit dítě do firemního zařízení u rodičů z obcí od 50 000 obyvatel jak ve Středočeském, tak v Ústeckém kraji (nepřesahuje však 20 %); v rámci ČR se však tato závislost neukázala.

Aktuální docházka dětí do zařízení

Jak už bylo uvedeno výše, dostupnost MŠ a zařízení péče o předškolní děti je jednoznačně zásadní okolností, která podmiňuje reálnou docházku dětí do těchto zařízení. Výrazně se to projevuje v rozdílech mezi zkoumanými oblastmi. Nejvyšší podíl dětí v daném věku navštěvujících nějaké zařízení je ve velkých městech s nízkou nezaměstnaností (43 %; v tom 18 % navštěvuje jiné zařízení než státní MŠ), nižší je v Ústeckém kraji (39 %) a ve Středočeském kraji (37 %) a nejnižší v odlehlých obcích (31 %). Průměr za celou ČR je 40 %.

Graf 14: Nejmladší dítě v domácnosti ve věku 1,5-5 let navštěvuje – typ zařízení; údaje za ČR a za oblasti v %

Podstatně častěji samozřejmě navštěvují zařízení děti ve věku od 3 let. Státní MŠ navštěvují prakticky dvě třetiny (64 %) z nich.

Tabulka 1: Dítě navštěvuje – typ zařízení; podle věku dítěte; údaje za skupiny v rámci ČR

	1,5 až 3 roky		3 až 5 let	
	abs.	%	abs.	%
státní MŠ	40	7	286	64
soukromá MŠ	7	1	21	5
firemní zařízení (školka, DS)	1	0	2	0
jiný typ MŠ	1	0	6	1
jesle	6	1	3	1
dětská skupina (mimo firemní)	12	2	5	1
dětské centrum s celodenní péčí o děti	2	0	2	0
jiné zařízení	0	0	2	0
žádné zařízení	485	88	119	27

N 1,5 až 3 roky = 554, N 3 až 5 let = 446

Zdroj: Průzkum mezi rodiči – strategie v oblasti předškolní péče 2021

Pokud se podíváme na to, jak sledované děti navštěvovaly předškolních zařízení po celou dobu svého života, je patrné, že naprostá většina (kolem 90 % ve všech sledovaných souborech) jich dříve do jiného zařízení nechodila. Pokud někde chodily, bylo to nejčastěji do státní MŠ, na druhém místě jsou veřejné dětské skupiny a na třetím soukromé MŠ.

Tabulka 2: Dítě navštěvovalo dříve – typ zařízení; údaje za ČR a za oblasti, možnost více odpovědí

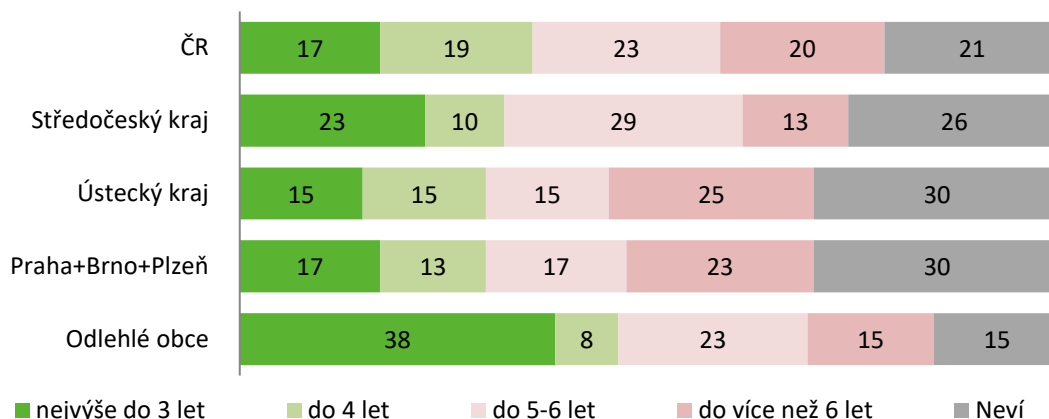
	ČR		Středočeský kraj		Ústecký kraj		Praha, Brno, Plzeň		Odlehlé obce	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
státní MŠ	71	7	25	6	39	9	21	5	18	4
soukromá MŠ	21	2	9	2	5	1	15	4	5	1
firemní zařízení (školka, DS)	7	1	4	1	5	1	4	1	1	0
jiný typ MŠ	4	0	2	0	1	0	2	0	1	0
jesle	18	2	3	1	6	1	6	1	2	0
dětská skupina (mimo firemní)	27	3	10	2	14	3	17	4	3	1
dětské centrum s celodenní péčí	7	1	2	0	5	1	7	2	3	1
jiné zařízení	2	0	1	0	1	0	3	1	1	0
žádné zařízení	930	93	374	91	364	89	353	88	381	92

N ČR = 1000, N Středočeský kraj = 412, N Ústecký kraj = 411, N Praha+Brno+Plzeň = 402, N odlehlé obce = 413

Zdroj: Průzkum mezi rodiči – strategie v oblasti předškolní péče 2021

Představy, do jakého věku budou děti aktuální zařízení navštěvovat, jsou rozmanité (nebyli dotazováni rodiče, jejichž děti chodí do státní MŠ, protože se u nich předpokládá, že MŠ budou využívat až do začátku povinné školní docházky). Lze říci, že přibližně třetina rodičů předpokládá docházku do aktuálního zařízení do nejvýše 4 let. (Údaje za odlehlé obce, které se poněkud vymykají z celkového obrazu, je třeba vzhledem k velmi nízkému počtu respondentů považovat jen za orientační.)

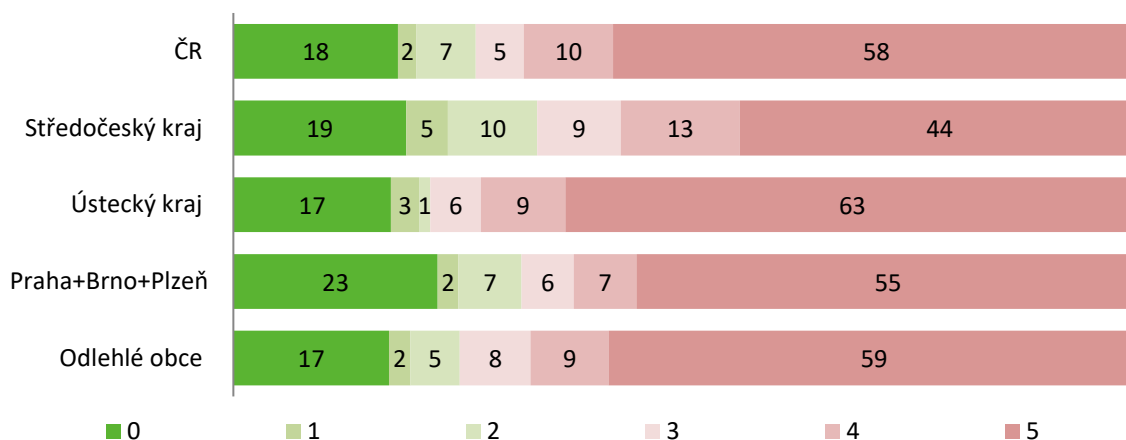
Graf 15: Věk dítěte, do kterého bude navštěvovat toto zařízení; děti, které navštěvují zařízení mimo státní MŠ, údaje za ČR a za oblasti v %

N ČR = 70, N Středočeský kraj = 31, N Ústecký kraj = 20, N Praha+Brno+Plzeň = 70, N odlehlé obce = 13
Zdroj: Průzkum mezi rodiči – strategie v oblasti předškolní péče 2021

Nadpoloviční většina dětí (58 % v rámci ČR) navštěvuje zařízení v celodenním režimu, a to celý týden. Vcelku podobné je to i ve zkoumaných oblastech, určitou výjimkou je Středočeský kraj, kde je pět dní v týdnu celý den v zařízení jen 44 % dětí.

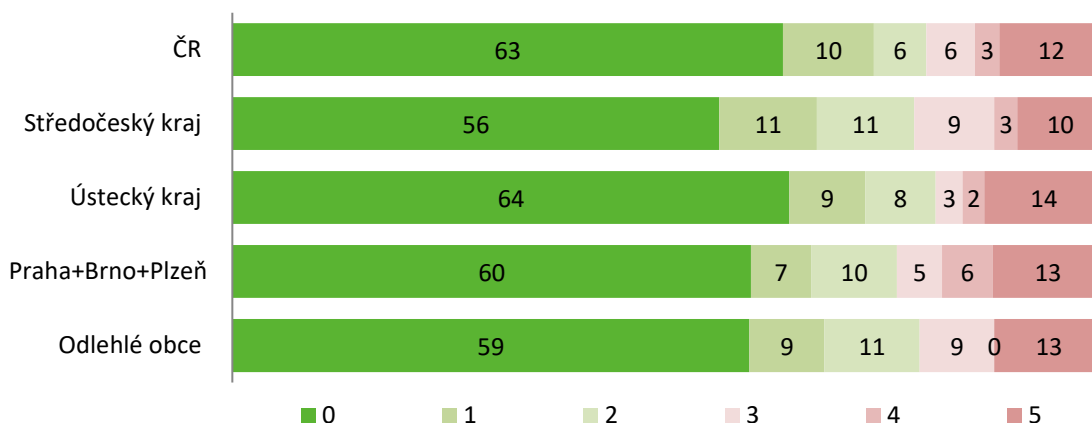
Graf 16: Počet dní v týdnu, kdy je dítě v zařízení CELÝ DEN; děti, které navštěvují zařízení, údaje za ČR a za oblasti v %

N ČR = 396, N Středočeský kraj = 152, N Ústecký kraj = 161, N Praha+Brno+Plzeň = 173, N odlehlé obce = 128
Zdroj: Průzkum mezi rodiči – strategie v oblasti předškolní péče 2021

Využívání režimu docházky jen na část dne je poměrně diferencované, pro část rodičů ve všech oblastech jde o řešení jen na 1-2 dny v běžném týdnu (jde o zhruba pětinu), část (minimálně 10 %) ovšem tento režim využívá celý týden.

Graf 17: Počet dní v týdnu, kdy je dítě v zařízení ČÁST DNE; děti, které navštěvují zařízení, údaje za ČR a za oblasti v %

N ČR = 396, N Středočeský kraj = 152, N Ústecký kraj = 161, N Praha+Brno+Plzeň = 173, N odlehlé obce = 128

Zdroj: Průzkum mezi rodiči – strategie v oblasti předškolní péče 2021

Nejčastějším případem, pokud jde o aktuální docházku, je 5 dní v týdnu celodenně. Týká se více než poloviny (56 %). Další kombinace celodenní a částečné docházky ukazuje následující tabulka.

Tabulka 3: Kombinace aktuální celodenní a částečné docházky; děti, které navštěvují zařízení, v rámci ČR, celková %

		DOCHÁZKA POUZE NA ČÁST DNE					
		0 dní	1 den	2 dny	3 dny	4 dny	5 dní
CELODENNÍ DOCHÁZKA	0 dní		1 %	2 %	2 %	2 %	12 %
	1 den	1 %	1 %			1 %	
	2 dny	2 %			4 %		
	3 dny	1 %		4 %			
	4 dny	2 %	8 %				
	5 dní	57 %					

N ČR = 396

Zdroj: Průzkum mezi rodiči – strategie v oblasti předškolní péče 2021

Jak číst tabulku:

V tabulce jsou podbarvena políčka, která se týkají kombinací, kdy součet dní celodenní a částečné docházky dává 5, tedy pokrývá všechny pracovní dny v týdnu. Nad touto „úhlopříčkou“ jsou případy, kdy rodiče vypovídají o docházce, která není „celotýdenní“. Např. bezprostředně nad hodnotou 57 % je hodnota 2 %, která vyjadřuje, že dítě chodí do zařízení 4 dny v týdnu celodenně a docházku jen na část dne nevyužívá.

Plánovaná docházka dětí do zařízení

Děti, které aktuálně nenavštěvují státní MŠ, by měly, podle sdělení rodičů, chodit v budoucnu zdaleka nejčastěji do státní MŠ. V jednotlivých oblastech jde o sedm až osm dětí z deseti, nejméně je to ve velkých městech s nízkou nezaměstnaností, kde poměrně velká část těchto dětí (prakticky pětina) „se chystá“ do soukromých MŠ, v případě odlehlých obcí je zase nejvíce dětí (17 %), které nebudou navštěvovat žádné zařízení.

Mezi vzácně uváděná „jiná zařízení“ patří domy dětí a mládeže, příp. nespecifikované speciální MŠ, také sportovní zařízení apod.

Tabulka 4: Nejmladší dítě v domácnosti ve věku 1,5-5 let bude navštěvovat; děti, které nenavštěvují státní MŠ, údaje za ČR a za oblasti, možnost více odpovědí

	ČR		Středočeský kraj		Ústecký kraj		Praha, Brno, Plzeň		Odlehlé obce	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
státní MŠ	561	83	223	77	220	81	211	71	219	73
soukromá MŠ	61	9	27	9	14	5	56	19	15	5
firemní zařízení (školka, DS)	17	3	10	3	5	2	8	3	8	3
jiný typ MŠ	18	3	8	3	3	1	7	2	5	2
jesle	16	2	2	1	5	2	9	3	1	0
dětská skupina (mimo firemní)	33	5	9	3	10	4	11	4	5	2
dětské centrum s celodenní péčí	12	2	4	1	2	1	4	1	1	0
jiné zařízení	4	1	1	0	3	1	7	2	2	1
žádné zařízení	44	7	35	12	25	9	28	9	50	17

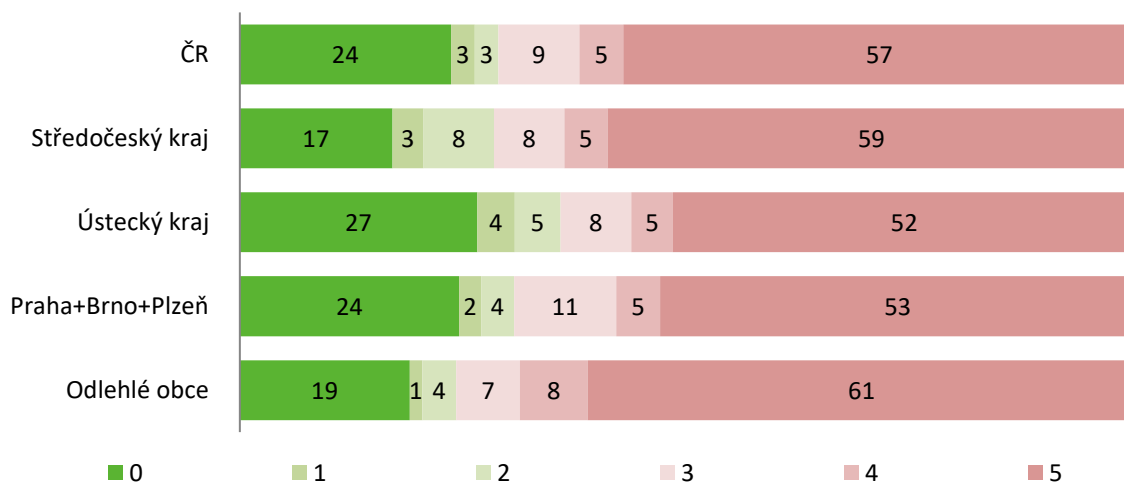
N ČR = 674, N Středočeský kraj = 291, N Ústecký kraj = 270, N Praha+Brno+Plzeň = 299, N odlehlé obce = 298

Zdroj: Průzkum mezi rodiči – strategie v oblasti předškolní péče 2021

Pokud se zaměříme na děti, které budou chodit do státní MŠ a nyní navštěvují jiné zařízení, získaná data naznačují, že v rámci ČR by zhruba čtvrtina z nich měla – podle představ rodičů – do MŠ přejít nejvýše ve věku 3 let, další čtvrtina ve věku od 3 do 4 let, třetí čtvrtina po 4. roce a zhruba čtvrtina rodičů dosud neví. Ve sledovaných oblastech jsou v porovnání s celkem ČR vyšší podíly dětí, které by měly ukončit docházku do nynějšího zařízení do věku nejvýše 3 let (ve velkých městech s nízkou nezaměstnaností třetina, v Ústeckém a Středočeském kraji dvě pětiny a v odlehlých obcích naprostá většina). Uvedené informace mají však jen orientační povahu, neboť vycházejí z malých podsouborů respondentů v řádu jednotek až malých desítek.

Celkově více než polovina rodičů dětí, které momentálně nenavštěvují státní MŠ a v budoucnu budou nějaké zařízení navštěvovat (mateřskou školu, nebo jiné), předpokládá, že jejich dítě bude zařízení navštěvovat v celodenním režimu celý týden. Nemalá část dotázaných rodičů však dosud nedokáže určit, jaký bude režim docházky jejich dítěte – v ČR je to 16 %, v odlehlých obcích 15 %, ve velkých městech s nízkou nezaměstnaností 10 %, v Ústeckém kraji 12 % a ve Středočeském kraji 11 %. V následujících grafech a tabulce uvádíme údaje pouze za ty rodiče, kteří dokázali docházku dítěte specifikovat.

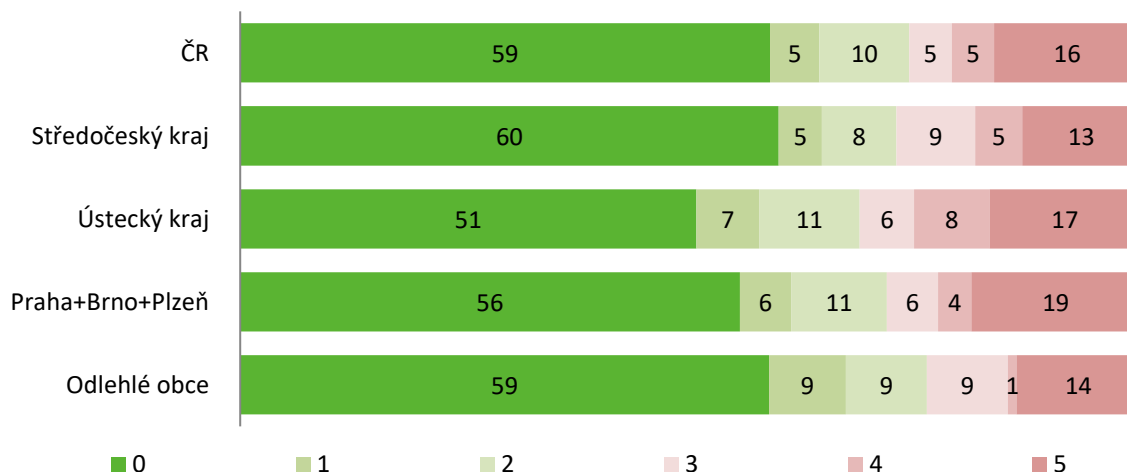
Graf 18: Počet dní v týdnu, kdy bude dítě v zařízení CELÝ DEN; děti, které nenavštěvují státní MŠ a budou navštěvovat zařízení, údaje za ČR a za oblasti v %

N ČR = 530, N Středočeský kraj = 229, N Ústecký kraj = 215, N Praha+Brno+Plzeň = 245, N odlehle obce = 211

Zdroj: Průzkum mezi rodiči – strategie v oblasti předškolní péče 2021

Graf 19: Počet dní v týdnu, kdy bude dítě v zařízení ČÁST DNE; děti, které nenavštěvují státní MŠ a budou navštěvovat zařízení, údaje za ČR a za oblasti v %

N ČR = 530, N Středočeský kraj = 229, N Ústecký kraj = 215, N Praha+Brno+Plzeň = 245, N odlehle obce = 211

Zdroj: Průzkum mezi rodiči – strategie v oblasti předškolní péče 2021

Nejčastějším případem, pokud jde o plánovanou docházku, je podobně jako u aktuální docházky, 5 dní v týdnu celodenně. Týká se více než poloviny (56 %). Další kombinace celodenní a částečné docházky ukazuje následující tabulka.

Tabulka 5: Kombinace plánované celodenní a částečné docházky; děti, které nenavštěvují státní MŠ a budou navštěvovat zařízení, v rámci ČR, očištěno od odpovědí „nevím“

		DOCHÁZKA POUZE NA ČÁST DNE					
		0 dní	1 den	2 dny	3 dny	4 dny	5 dní
CELODENNÍ DOCHÁZKA	0 dní			3 %	2 %	3 %	16 %
	1 den	1 %				2 %	
	2 dny				3 %		
	3 dny	1 %	1 %	7 %			
	4 dny	1 %	4 %				
	5 dní	56 %					

N ČR = 530

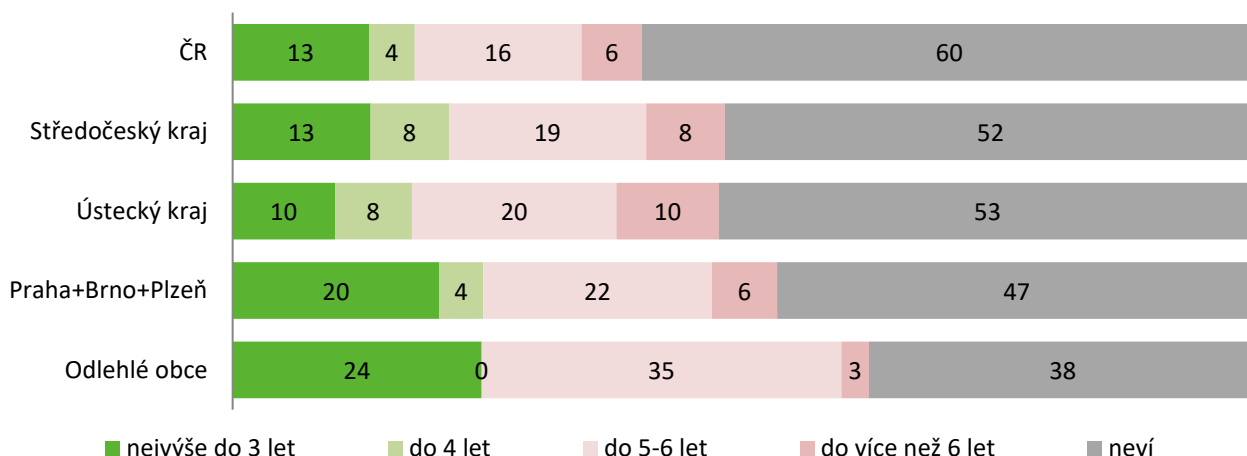
Zdroj: Průzkum mezi rodiči – strategie v oblasti předškolní péče 2021

Jak číst tabulku:

V tabulce jsou podbarvena políčka, která se týkají kombinací, kdy součet dní celodenní a částečné docházky dává 5, tedy pokrývá všechny pracovní dny v týdnu. Nad touto „úhlopříčkou“ jsou případy, kdy rodiče vypovídají o docházce, která není „celotýdenní“. Např. nad hodnotou 56 % je hodnota 1 %, která vyjadřuje, že dítě bude chodit do zařízení 4 dny v týdnu celodenně a docházku jen na část dne nebude využívat.

Značná část rodičů dosud neví, do jakého věku bude jejich dítě navštěvovat zařízení, do něhož bude v budoucnu chodit. (Tato otázka se opět netýkala rodičů, jejichž děti budou chodit do státní MŠ i nadále, ale ani těch, jejichž děti by měly chodit do státní MŠ a dosud do ní nechodí.) V rámci ČR v dané skupině je to 60 % dotázaných rodičů, v jednotlivých zkoumaných oblastech o něco méně, kolem 50 %, a speciálně v odlehlých obcích je rodičů, kteří to dosud nevědí, nejméně – 38 %. Relativně nejčastější určitou odpovědí na tuto otázku je „do 5-6 let“, na druhém místě „do 3 let“.

Graf 20: Věk dítěte, do kterého budou navštěvovat plánované zařízení; děti, které nenavštěvují státní MŠ a budou navštěvovat zařízení, ale nikoli státní MŠ, údaje za ČR a za oblasti v %

N ČR = 135, N Středočeský kraj = 52, N Ústecký kraj = 40, N Praha+Brno+Plzeň = 94, N odlehlé obce = 37

Zdroj: Průzkum mezi rodiči – strategie v oblasti předškolní péče 2021

Dopravní dostupnost předškolních zařízení

Výsledky svědčí o tom, že většina rodičů má nejbližší předškolní zařízení v pěší vzdálenosti do 20 minut (v rámci ČR téměř tři čtvrtiny – 74 %, podobné je to v Ústeckém kraji a ještě příznivější ve velkých městech s nízkou nezaměstnaností – 82 %). Méně příznivá je situace ve Středočeském kraji (pěšky do 20 minut 65 %) a nejméně příznivá v odlehlých obcích (54 %).

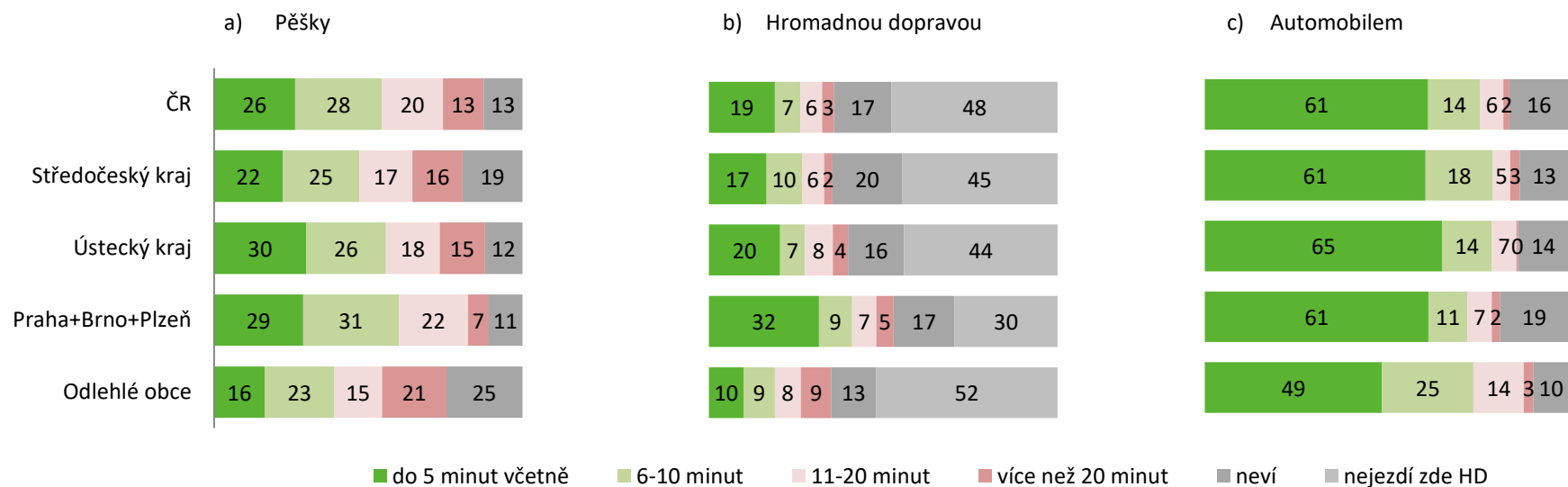
Automobilem se dá podle cca tří čtvrtin rodičů ve všech zkoumaných oblastech dostat do nejbližšího zařízení do 10 minut.

Cesta do nejbližšího zařízení hromadnou dopravou je výrazně poznamenána tím, že – jak celkově téměř polovina rodičů uvádí – tento typ dopravy nelze využít, neboť „hromadná doprava zde nejedí“. Méně často to uvádějí rodiče ve velkých městech s nízkou nezaměstnaností (30 %), kde zároveň polovina (48 %) má nejbližší zařízení dostupné hromadnou dopravou do 20 minut. Častěji to sdělují rodiče v odlehlých obcích (52 %), kde se zároveň do 20 minut dostane do nejbližšího zařízení hromadnou dopravou 27 %.

Pokud jde o dopravní dostupnost zařízení, které děti navštěvují nebo budou navštěvovat, výsledky se zásadně neliší a mezi zkoumanými oblastmi jsou analogické rozdíly jako v případě nejbližšího zařízení pro děti. V případě velkých měst s nízkou nezaměstnaností se naznačuje, že část rodičů nevolí pro své dítě to nejbližší zařízení, protože uváděné časy dopravy jsou o něco delší než u nejbližšího zařízení.

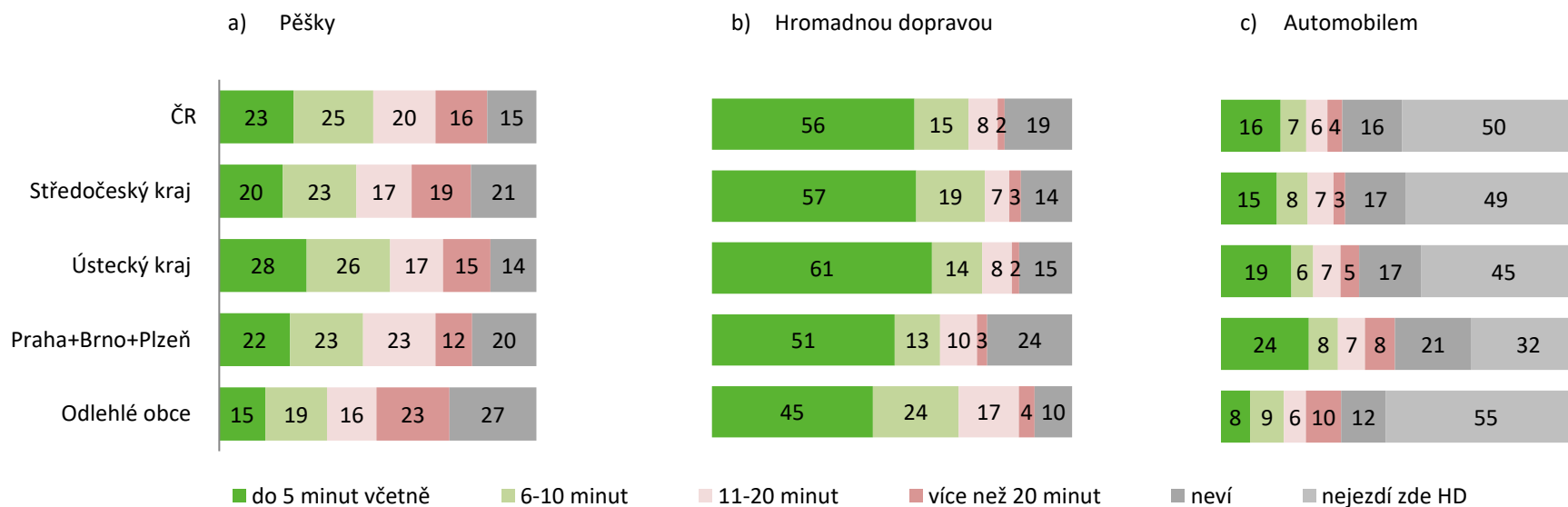
Graf 21: Dopravní dostupnost do nejbližšího zařízení předškolní péče z bydliště respondenta, podle typu dopravy;
údaje za ČR a za oblasti v %

N ČR = 1000, N Středočeský kraj = 412, N Ústecký kraj = 411, N Praha+Brno+Plzeň = 402, N odlehle obce = 413
Zdroj: Průzkum mezi rodiči – strategie v oblasti předškolní péče 2021

Graf 22: Dopravní dostupnost do zařízení předškolní péče, kteří dítě navštěvuje, z bydliště respondenta, podle typu dopravy; *děti, které navštěvují nebo budou navštěvovat zařízení, údaje za ČR a za oblasti v %*

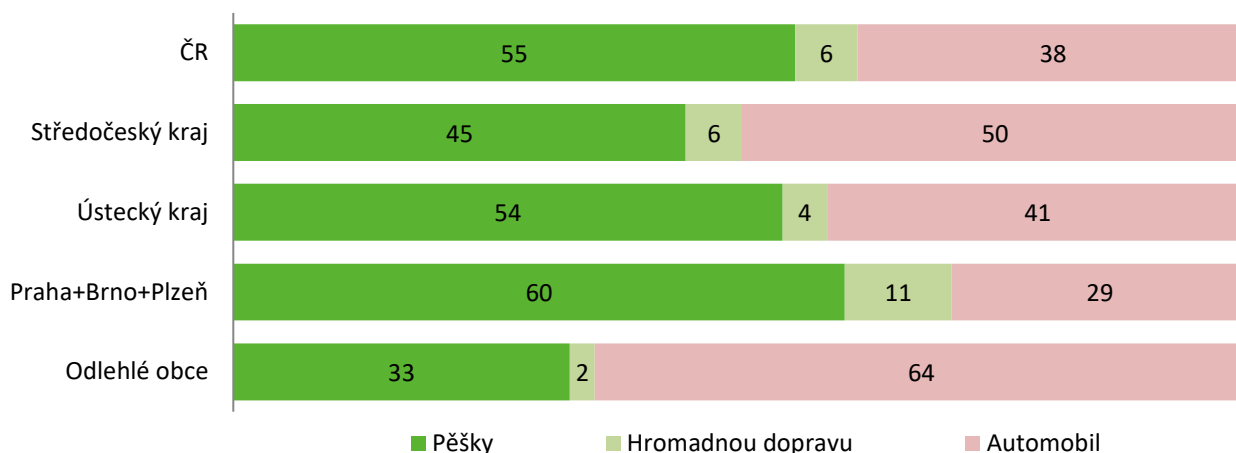

N ČR = 959, N Středočeský kraj = 379, N Ústecký kraj = 388, N Praha+Brno+Plzeň = 390, N odlehlé obce = 365

Zdroj: Průzkum mezi rodiči – strategie v oblasti předškolní péče 2021

Rodiče v ČR dopravují – nebo hodlají dopravovat – děti do MŠ nebo jiného předškolního zařízení v naprosté většině buď pěšky (55 %) nebo autem (38 %). Hromadnou dopravu využívá k tomuto účelu jen 6 % rodičů. Pěšky chodí s dětmi nejčastěji rodiče ve velkých městech s nízkou nezaměstnaností (60 %), více než poloviční podíl má tento způsob dopravy dětí i v Ústeckém kraji. V případě Středočeského kraje je už ale častější doprava dětí autem (50 %) a nejčastěji autem s dětmi dojíždějí logicky rodiče z odlehklých obcí (64 %). V rámci ČR platí, že zatímco mezi rodiči ve městech od 10 000 obyvatel výš děti vodí pěšky 63 %, v obcích do 1000 obyvatel stejný podíl rodičů vozí děti do předškolního zařízení autem.

Graf 23: Převažující způsob dopravy; děti, které navštěvují nebo budou navštěvovat zařízení, údaje za ČR a oblasti v %

N ČR = 959, N Středočeský kraj = 379, N Ústecký kraj = 388, N Praha+Brno+Plzeň = 390, N odlehle obce = 365

Zdroj: Průzkum mezi rodiči – strategie v oblasti předškolní péče 2021

V žádné ze sledovaných oblastí data nenasvědčují tomu, že by způsob dopravy dětí do předškolního zařízení závisel na (subjektivně vnímané) ekonomické situaci domácnosti, tedy že by např. rodiče, kteří vycházejí s příjmem snadněji, častěji vozili děti autem než rodiče, kteří s příjmem vycházejí obtížně.

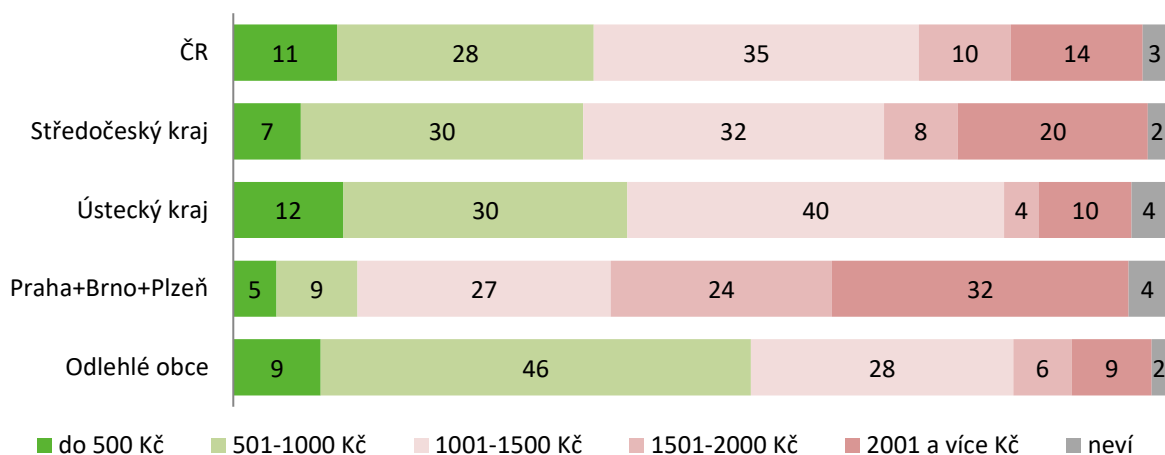

Platby za docházku dětí do předškolních zařízení

Z výsledků průzkumu je patrné, že rodiče ve velkých městech s nízkou nezaměstnaností platí za docházku dětí do předškolního zařízení jednoznačně nejvyšší částky: více než polovina z nich (56 %) zaplatí měsíčně více než 1500 Kč⁵ (v případě MŠ se jedná o cca 40 % rodičů, v případě jiných typů zařízení o cca 80 % rodičů). Ve Středočeském kraji zaplatí takovou částku 28 %, v Ústeckém 14 % a podobně je to v odlehlých obcích (15 %). V rámci ČR platí více než 1500 Kč 24 % rodičů.

Jak ukazuje graf 25, výrazně méně platí rodiče, jejichž děti chodí do státní MŠ (nad 1500 Kč měsíčně platí 15 % z nich), než ti, kteří mají děti v jiných typech zařízení (nad 1500 Kč měsíčně platí 70 % z nich).

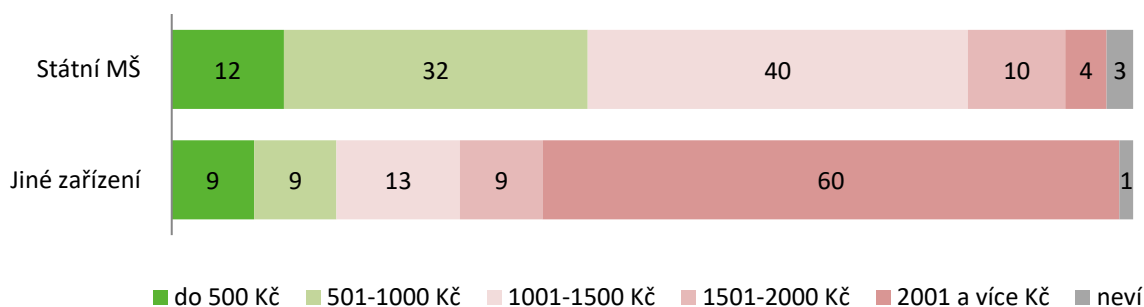
Graf 24: Měsíční platba za docházku do předškolního zařízení; děti, které navštěvují zařízení, údaje za ČR a oblasti v %

N ČR = 396, N Středočeský kraj = 152, N Ústecký kraj = 161, N Praha+Brno+Plzeň = 173, N odlehlé obce = 128

Zdroj: Průzkum mezi rodiči – strategie v oblasti předškolní péče 2021

Graf 25: Měsíční platba za docházku do předškolního zařízení, podle typu zařízení; děti, které navštěvují zařízení, údaje za ČR v %

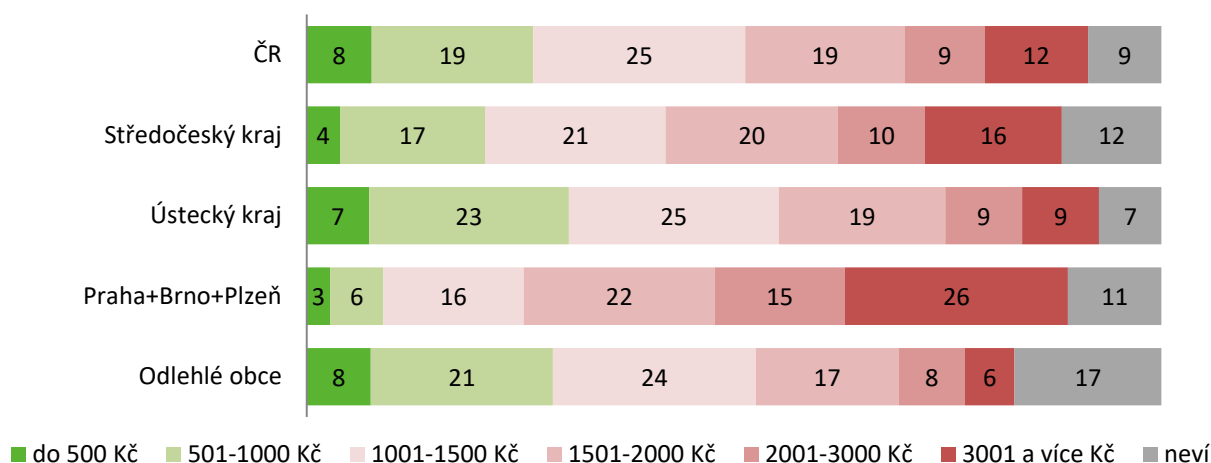
N ČR = 396

Zdroj: Průzkum mezi rodiči – strategie v oblasti předškolní péče 2021

⁵ Částka za docházku představuje celkovou částku za docházku vč. stravného, ale bez zahrnutí kroužků a dalších nepovinných aktivit.

Představy o maximálních přijatelných měsíčních platbách za docházku do předškolního zařízení a rozdíly mezi nimi korespondují s reálnými uváděnými platbami: nejvyšší částky jsou přijatelné pro rodiče ve velkých městech s nízkou nezaměstnaností (63 % je ochotno platit více než 1500 Kč), dále ve Středočeském kraji (46 %), v Ústeckém kraji (37 %) a nejméně v odlehlých obcích (více než 1500 Kč by bylo ochotno platit 31 % rodičů); v rámci ČR činí tento podíl 40 %. Na otázku odpovídali všichni respondenti.

Graf 26: Maximální přijatelná měsíční platba za docházku do předškolního zařízení; údaje za ČR a za oblasti v %

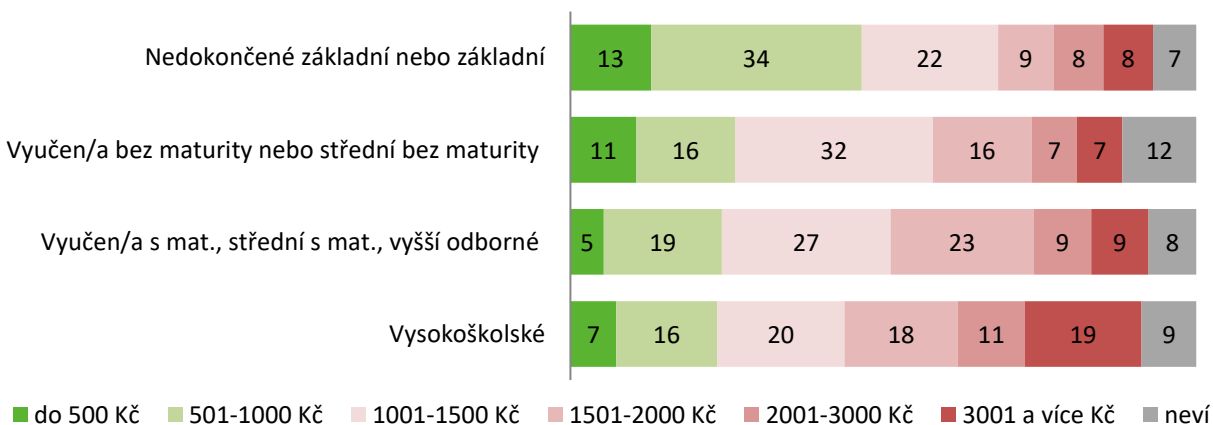

N ČR = 1000, N Středočeský kraj = 412, N Ústecký kraj = 411, N Praha+Brno+Plzeň = 402, N odlehlé obce = 413

Zdroj: Průzkum mezi rodiči – strategie v oblasti předškolní péče 2021

Představy o přijatelnosti částek za docházku dítěte do předškolního zařízení závisí na ekonomické situaci domácnosti a na vzdělání rodičů. Zatímco mezi rodiči bez maturity považuje za přijatelnou částku nad 1500 Kč necelých 30 %, mezi vysokoškolsky vzdělanými je to bezmála polovina (48 %). Pokud jde o souvislost s tím, jak domácnost vychází s příjmem, tendence je podobná.

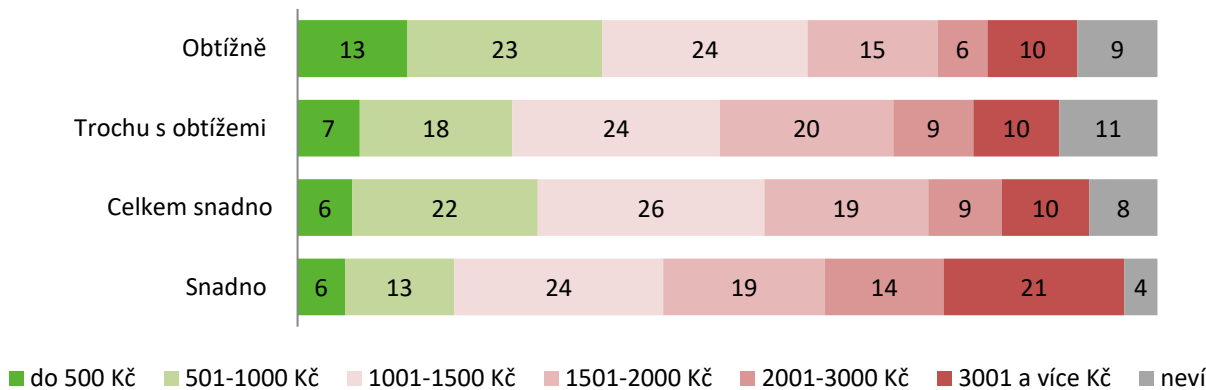
Graf 27: Maximální přijatelná měsíční platba za docházku do předškolního zařízení, podle vzdělání respondenta; údaje za skupiny v rámci ČR v %

N Nedokončené základní nebo základní = 101, N Vyučen/a bez maturity nebo střední bez maturity = 152, N Vyučen/a s mat., střední s mat., vyšší odborné = 393, N Vysokoškolské = 354
Zdroj: Průzkum mezi rodiči – strategie v oblasti předškolní péče 2021

Graf 28: Maximální přijatelná měsíční platba za docházku do předškolního zařízení, podle toho, jak domácnost vychází s příjmem; údaje za skupiny v rámci ČR v %

N Obtížně = 172, N Trochu s obtížemi = 332, N Celkem snadno = 315, N Snadno = 181
Zdroj: Průzkum mezi rodiči – strategie v oblasti předškolní péče 2021

Proč některé děti předškolní zařízení nenavštěvují / nebudou navštěvovat

V rámci ČR nenavštěvují ani nebudou navštěvovat předškolní zařízení 4 % dětí z dané cílové skupiny. Ještě méně je to ve velkých městech s nízkou nezaměstnaností (3 %), více v Ústeckém kraji (6 %), Středočeském kraji (8 %) a zejména v odlehlých obcích (12 %).

Nejčastějšími důvody, proč část dětí nenavštěvuje ani nebude navštěvovat předškolní zařízení, je jednak přání či odhodlání rodičů starat se o dítě déle než do tří let, jednak nezáměr o MŠ. Oba tyto důvody uvádí třetina rodičů v rámci ČR, jejichž děti žádný typ zařízení nenavštěvují ani nebudou navštěvovat. Dále hraje roli preference péče o dítě jinou osobou a těhotenství či péče o další dítě.⁶ V případě Středočeského kraje jsou oba prvně uvedené důvody ještě častější. V Ústeckém kraji bylo jako zcela dominantní důvod zjištěno přání starat se o dítě déle než do tří let.

Ve velkých městech s nízkou nezaměstnaností se nejčastější důvody příliš neliší od situace v rámci celé ČR, výrazněji se zde ale objevuje, že rodič po RD nenastoupil do zaměstnání a že zařízení neumožnilo zkrácenou docházku dítěte. V odlehlých obcích se prosazují častěji než v rámci celé ČR první dva důvody – přání starat se o dítě déle než do 3 let a nezáměr o MŠ. Méně než v rámci ČR rodiče z těchto obcí uvádějí preferenci péče o dítě jinou osobou.

Vzhledem k nízkým počtům respondentů odpovídajících na danou otázku je nutno zjištěné výsledky považovat jen za orientační.

Graf 29: Důvody nenavštěvování předškolního zařízení; děti, které nenavštěvovaly ani nebudou navštěvovat předškolní zařízení, údaje v rámci ČR v %

N ČR = 41

Zdroj: Průzkum mezi rodiči – strategie v oblasti předškolní péče 2021

⁶ Mezi „jinými důvody“ se objevilo: „pracuji z domova, o dítě se postarám“ a „starám se ještě o rodiče/prarodiče“.

Kritéria výběru předškolních zařízení

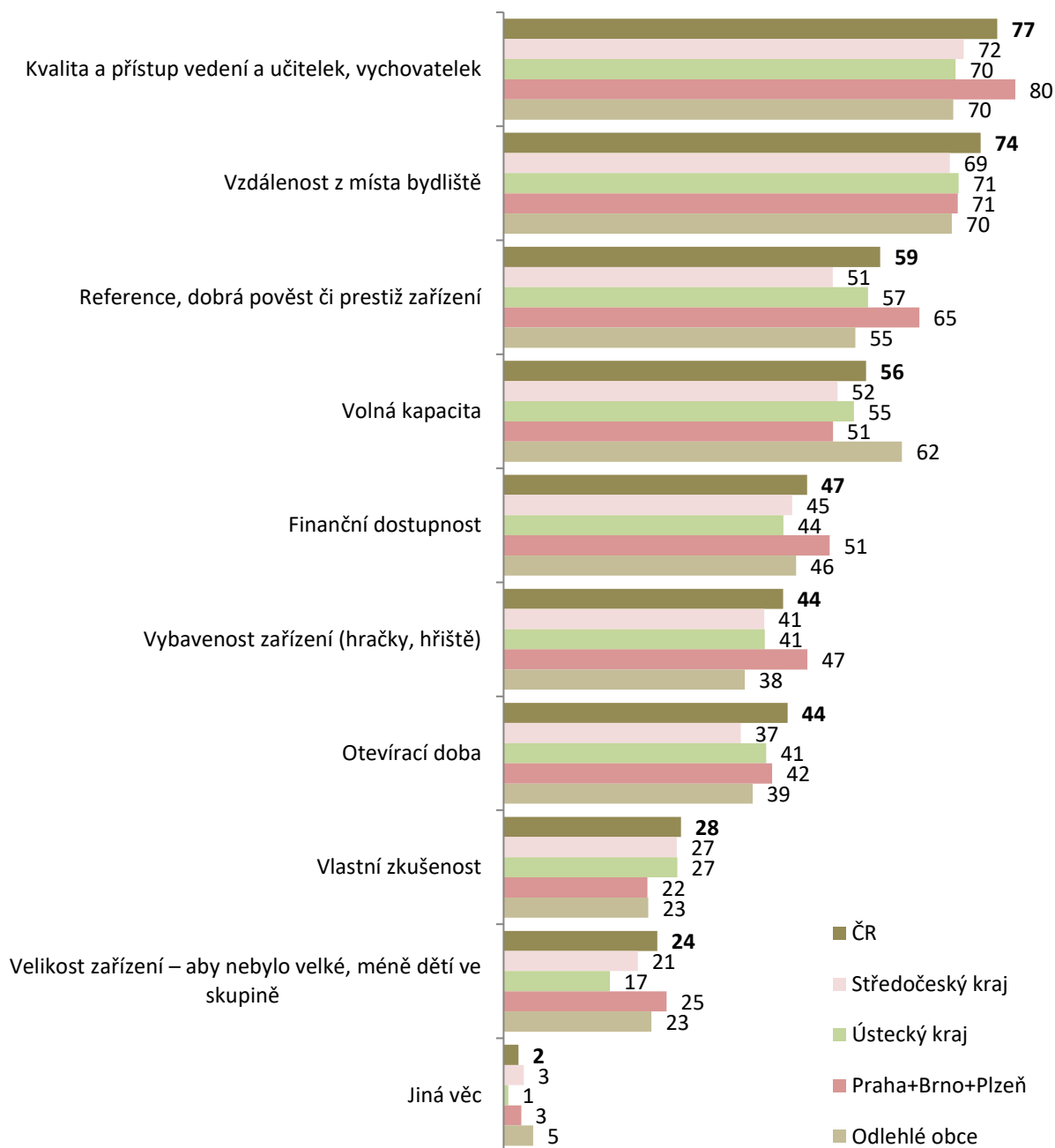
Hlavními kritérii výběru předškolních zařízení jsou pro rodiče v ČR jednak kvalita (přesněji kvalita a přístup vedení a učitelé, vychovatelé), jednak prostorová dostupnost (vzdálenost z místa bydliště). Obě kritéria uvádí okolo tří čtvrtin rodičů (77 % resp. 74 %). Více než polovina (59 %) ještě uvedla reference, dobrou pověst a prestiž, a o málo menší část (56 %) volnou kapacitu. Finanční dostupnost uvádí necelá polovina (47 %), následují vybavenost a otevírací doba a nejméně často se mezi hlavní kritéria dostaly vlastní zkušenost a velikost zařízení.

Jako „jinou věc“ respondenti uváděli: kroužky a kurzy – zaměření, zohlednění zdravotního stavu dítěte, docházka kamarádů, přijímání dětí bez očkování a množství dětí z etnických menšin.

Odpovědi rodičů jednotlivých zkoumaných oblastech vcelku kopírují pořadí a preference kritérií v rámci ČR. Určitými specifiky jsou:

- větší důraz na kvalitu, reference a pověst ve velkých městech s nízkou nezaměstnaností a
- na volnou kapacitu v odlehlých obcích.

Graf 30: Hlavní kritéria pro výběr předškolního zařízení; údaje za ČR a za oblasti v %

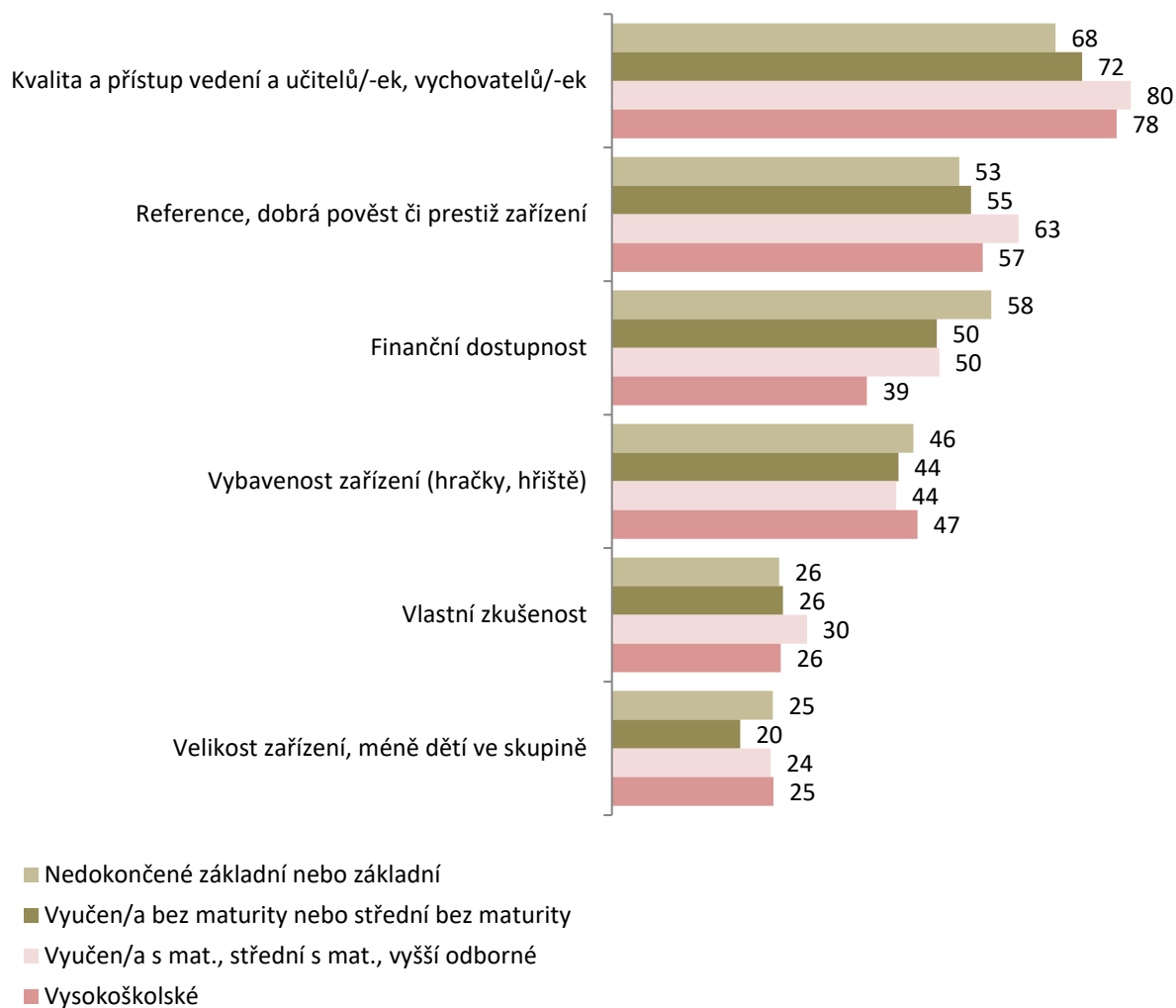
N ČR = 1000, N Středočeský kraj = 412, N Ústecký kraj = 411, N Praha+Brno+Plzeň = 402, N odlehlé obce = 413

Zdroj: Průzkum mezi rodiči – strategie v oblasti předškolní péče 2021

Data ukazují, že čím je vyšší vzdělání rodičů a zejména jejich ekonomická situace, tím méně kladou důraz na finanční dostupnost a akcentují kvalitu, pověst, příp. vlastní zkušenost, vybavenost a velikost zařízení.

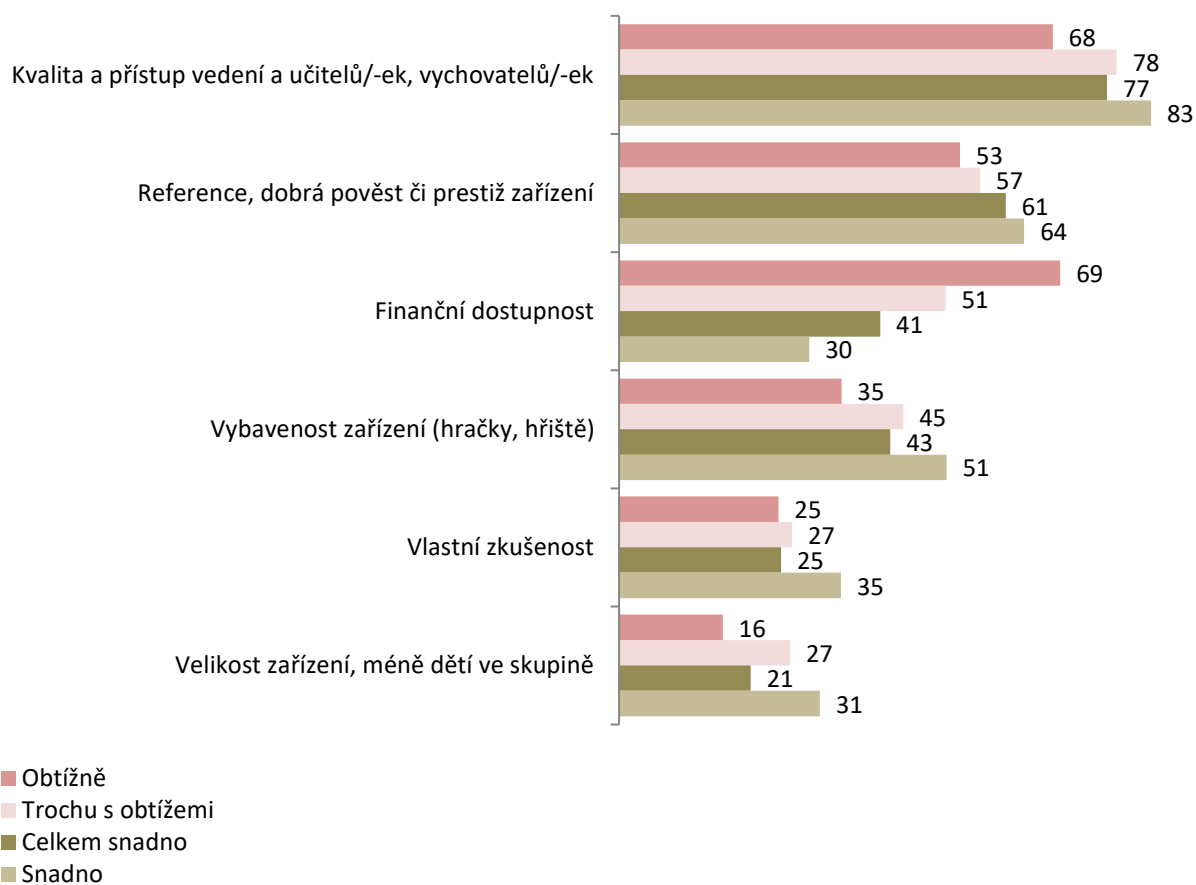
Graf 31: Hlavní kritéria pro výběr předškolního zařízení – vybrané položky, podle vzdělání respondenta; údaje za skupiny v rámci ČR v %

N Nedokončené základní nebo základní = 101, N Vyučen/a bez maturity nebo střední bez maturity = 152, N Vyučen/a s mat., střední s mat., vyšší odborné = 393, N Vysokoškolské = 354
Zdroj: Průzkum mezi rodiči – strategie v oblasti předškolní péče 2021

Graf 32: Hlavní kritéria pro výběr předškolního zařízení – vybrané položky, podle toho, jak domácnost vychází s příjmem; údaje za skupiny v rámci ČR v %

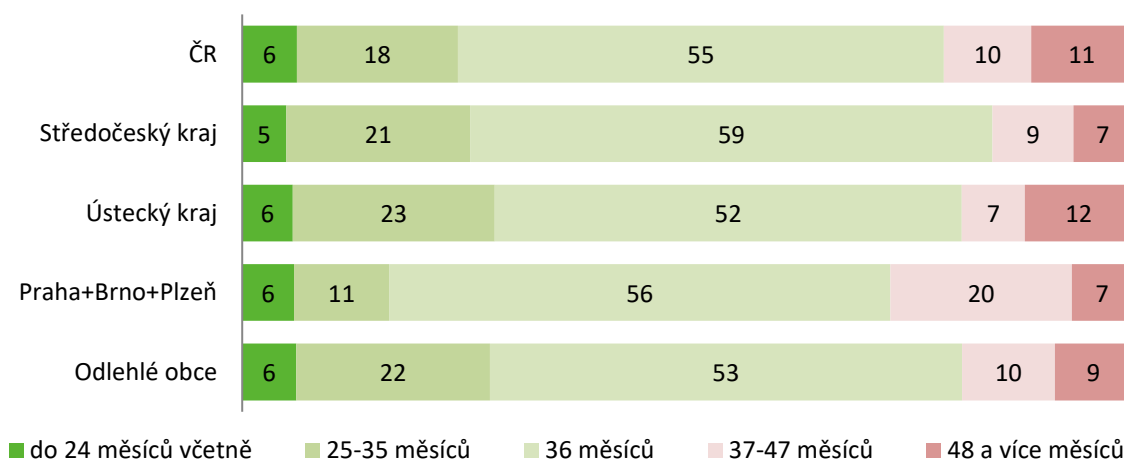
N Obtížně = 172, N Trochu s obtížemi = 332, N Celkem snadno = 315, N Snadno = 181

Zdroj: Průzkum mezi rodiči – strategie v oblasti předškolní péče 2021

Zkušenosti rodičů s nástupem dítěte do státní MŠ, pravidla zařízení ve vztahu k nástupu dítěte do zařízení

Rodiče, jejichž děti chodí do státní MŠ, si nejčastěji přáli, aby ji navštěvovaly od věku 36 měsíců, tedy 3 let – tak odpovědělo přes 50 % dotázaných rodičů. Nástup do státní MŠ v nižším věku si přála celkově cca čtvrtina, nástup ve věku vyšším než 3 roky si přálo celkově okolo 20 % těchto rodičů v rámci ČR. Ve velkých městech s nízkou nezaměstnaností si nástup ve věku nižším než 3 roky přáli rodiče méně často (17 %), naopak ve věku vyšším než 3 roky častěji (27 %). Nesoulad se zjištěním, že právě ve velkých městech rodiče čerpají rodičovskou dovolenou častěji kratší dobu, lze vysvětlit tím, že rodiče zde častěji pro dřívější nástup dítěte do předškolního zařízení volí jiný typ zařízení než státní MŠ.⁷

Graf 33: Věk, ve kterém rodiče chtěli, aby dítě začalo chodit do státní MŠ; děti, které do MŠ chodí, údaje za ČR a za oblasti v %

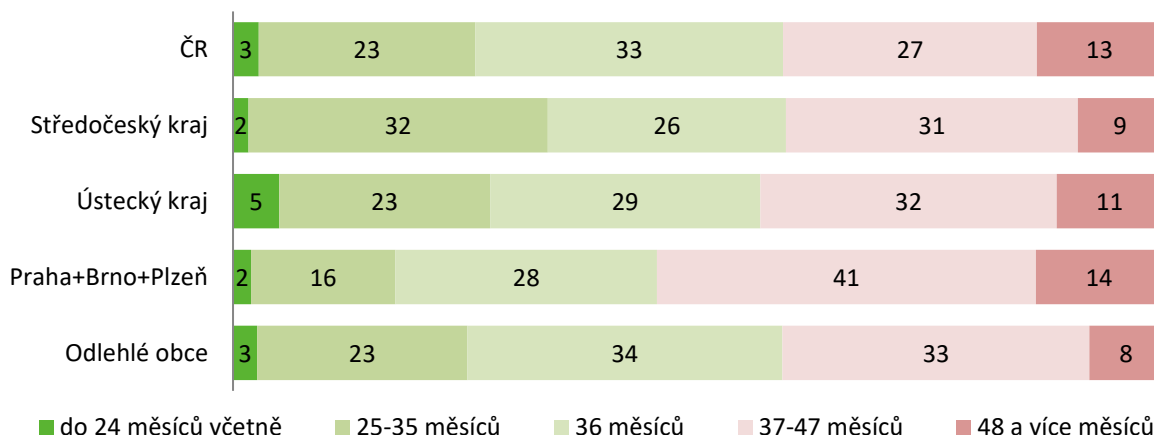

N ČR = 326, N Středočeský kraj = 121, N Ústecký kraj = 141, N Praha+Brno+Plzeň = 103, N odlehlé obce = 115
Zdroj: Průzkum mezi rodiči – strategie v oblasti předškolní péče 2021

Věk skutečného nástupu dítěte do MŠ je celkově lehce posunutý výš než věk, kdy si to rodiče přáli. Celkově u cca 40 % je věk nástupu vyšší než 3 roky. Je to dvakrát více než je podíl těch rodičů, kteří si tento věk nástupu přáli. Nejvyšší je tento podíl ve velkých městech s nízkou nezaměstnaností, kde překračuje polovinu (55 %).

⁷ Ve velkých městech s nízkou nezaměstnaností je 18 % dětí, které aktuálně navštěvují jiný typ zařízení než státní MŠ, což je mezi zkoumanými oblastmi nejvyšší podíl (viz podkapitola Aktuální docházka dětí do zařízení, s. 21). Rodiče v těchto městech, jejichž děti navštěvují jiné zařízení než státní MŠ, častěji uvádějí ukončení RD ve věku dítěte do 24 měsíců (24 % z nich) než rodiče s dítětem ve státní MŠ (15 %) a průměrná doba čerpání RD je u nich nižší.

Graf 34: Věk, ve kterém dítě skutečně nastoupilo do státní MŠ; děti, které navštěvují státní MŠ, údaje za ČR a za oblasti v %

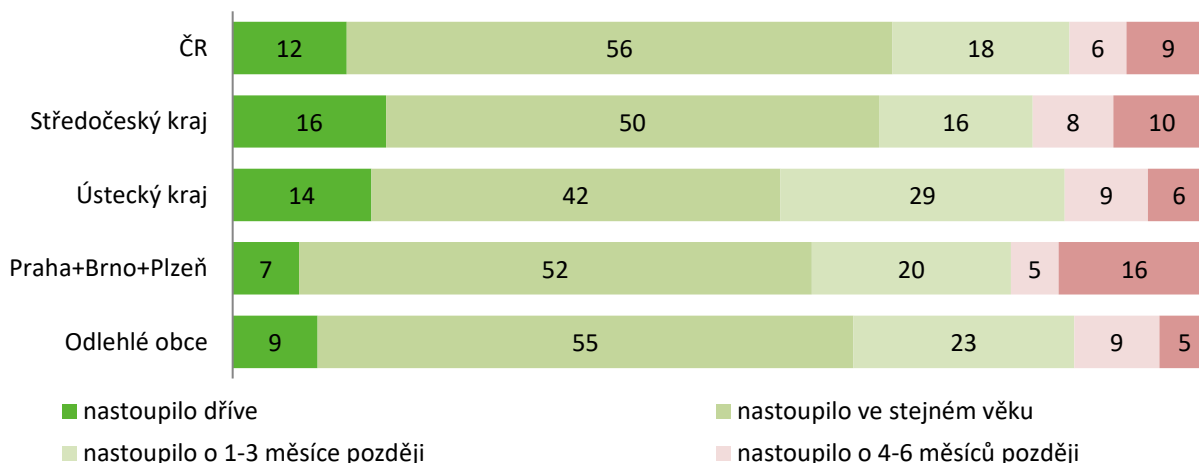
N ČR = 326, N Středočeský kraj = 121, N Ústecký kraj = 141, N Praha+Brno+Plzeň = 103, N odlehle obce = 115

Zdroj: Průzkum mezi rodiči – strategie v oblasti předškolní péče 2021

Z následujícího grafu je patrné, jaké jsou časové rozdíly mezi přáním rodičů, týkajícím se věku nástupu dítěte do MŠ, a jeho skutečným nástupem.

Mezi dětmi, které už státní MŠ navštěvují, je v rámci ČR asi třetina těch, které nastoupily oproti představám rodičů nejméně o měsíc později. Více takových dětí je v Ústeckém kraji (45 %) a ve velkých městech s nízkou nezaměstnaností (41 %).

Graf 35: Rozdíl mezi věkem, kdy si přáli nástup dítěte do MŠ a kdy reálně nastoupilo; děti, které navštěvují státní MŠ, údaje za ČR a za oblasti v %

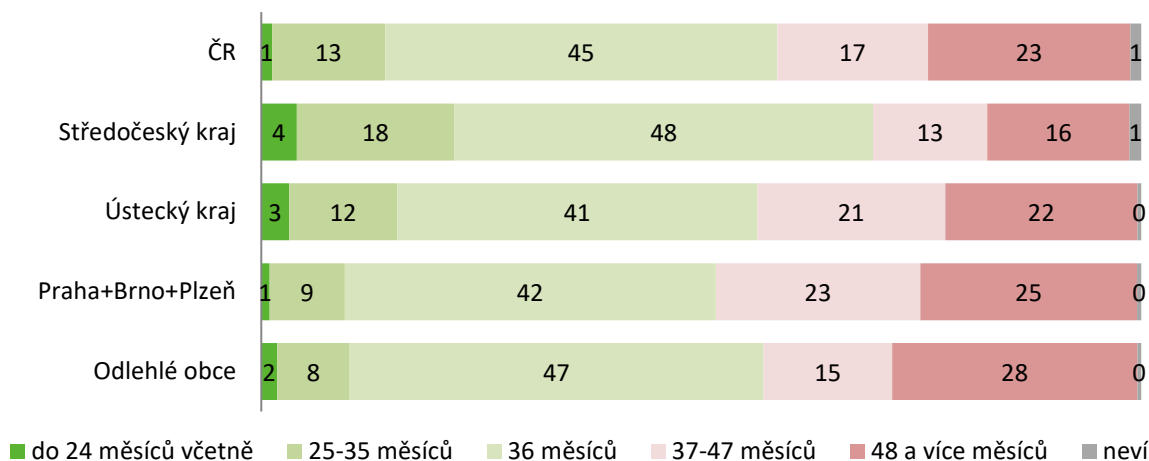
N ČR = 326, N Středočeský kraj = 121, N Ústecký kraj = 141, N Praha+Brno+Plzeň = 103, N odlehle obce = 115

Zdroj: Průzkum mezi rodiči – strategie v oblasti předškolní péče 2021

Na otázky týkající se nástupu do státní MŠ byli dotázáni i rodiče, kteří teprve plánují, že jejich dítě bude do státní MŠ chodit. Průzkum ukazuje, že rovněž tito rodiče si nejčastěji přejí, aby jejich dítě začalo docházku ve 3 letech (v rámci ČR jde o 45 %), tento podíl je ovšem menší než odpovídající procento mezi rodiči, jejichž dítě do MŠ už chodí. Více je mezi nimi těch, kdo by si přáli pozdější nástup (celkově kolem 40 %). Vymyká se kraj Středočeský, kde je větší tlak na dřívější nástup dětí

do MŠ: 22 % by si ho představovalo ve věku nižším než 3 roky a jen 29 % ve věku vyšším než 3 roky.

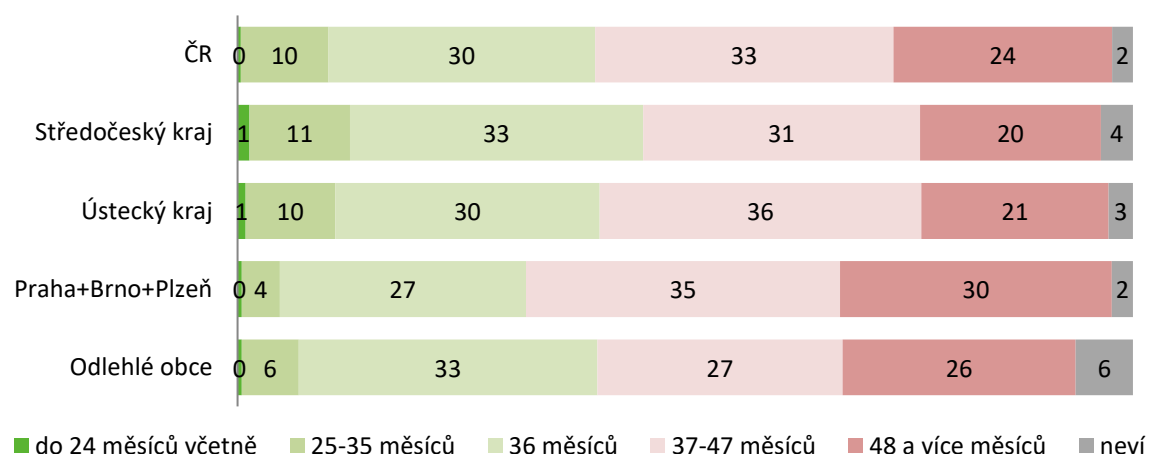
Graf 36: Věk, ve kterém rodiče chtějí, aby dítě začalo chodit do státní MŠ; děti, které budou navštěvovat státní MŠ, údaje za ČR a za oblasti v %

N ČR = 561, N Středočeský kraj = 223, N Ústecký kraj = 220, N Praha+Brno+Plzeň = 211, N odlehlé obce = 219
Zdroj: Průzkum mezi rodiči – strategie v oblasti předškolní péče 2021

Předpokládaný nástup se vztahuje k dětem, které ještě MŠ nenavštěvují, a jejich rodiče zatím tedy nemají reálnou zkušenost, v kolika letech dítě skutečně do MŠ nastoupilo. Předpokládaný nástup dítěte do MŠ je nejčastěji ve 3 letech nebo během 4. roku věku dítěte (v rámci ČR 30 % resp. 33 %), nemálo rodičů předpokládá i nástup ve 4 letech (24 % v rámci ČR). Jen cca desetina předpokládá nástup před dovršením 3. roku dítěte.

Graf 37: Věk, ve kterém rodiče předpokládají, že dítě nastoupí do státní MŠ; děti, které budou navštěvovat státní MŠ, údaje za ČR a za oblasti v %

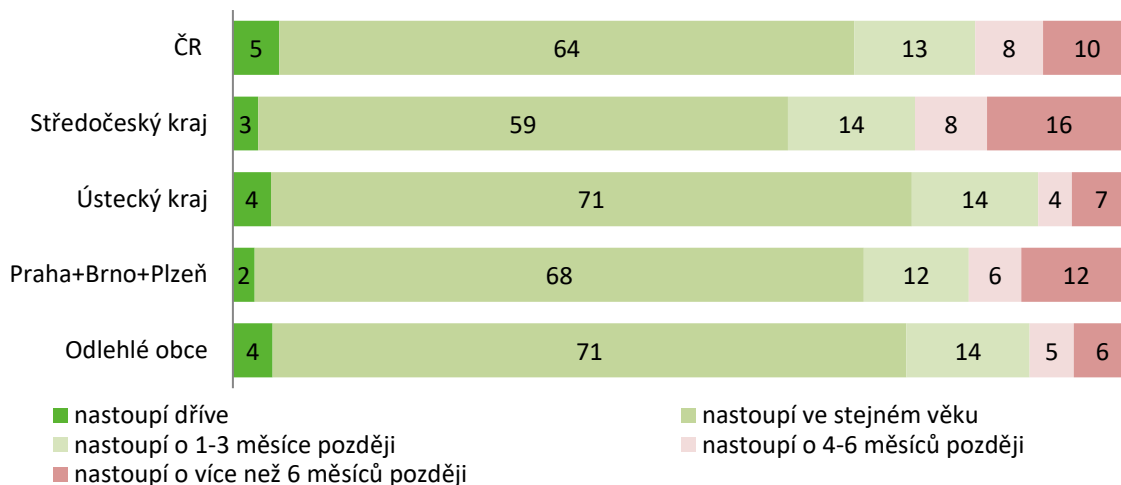

N ČR = 561, N Středočeský kraj = 223, N Ústecký kraj = 220, N Praha+Brno+Plzeň = 211, N odlehlé obce = 219
Zdroj: Průzkum mezi rodiči – strategie v oblasti předškolní péče 2021

Z výsledků průzkumu dále vyplývá, že mezi rodiči, kteří plánují, že jejich dítě bude chodit do státní MŠ, téměř třetina (v rámci ČR 31 %) předpokládá, že dítě nastoupí nejméně o měsíc později, než by si přáli. Ještě vyšší je tento podíl ve Středočeském kraji (38 %).

Graf 38: Rozdíl mezi věkem, kdy si přejí nástup dítěte do MŠ a kdy reálně nastoupí; děti, které budou navštěvovat státní MŠ, údaje za ČR a za oblasti v %

N ČR = 542, N Středočeský kraj = 212, N Ústecký kraj = 213, N Praha+Brno+Plzeň = 205, N odlehlé obce = 204
 Zdroj: Průzkum mezi rodiči – strategie v oblasti předškolní péče 2021

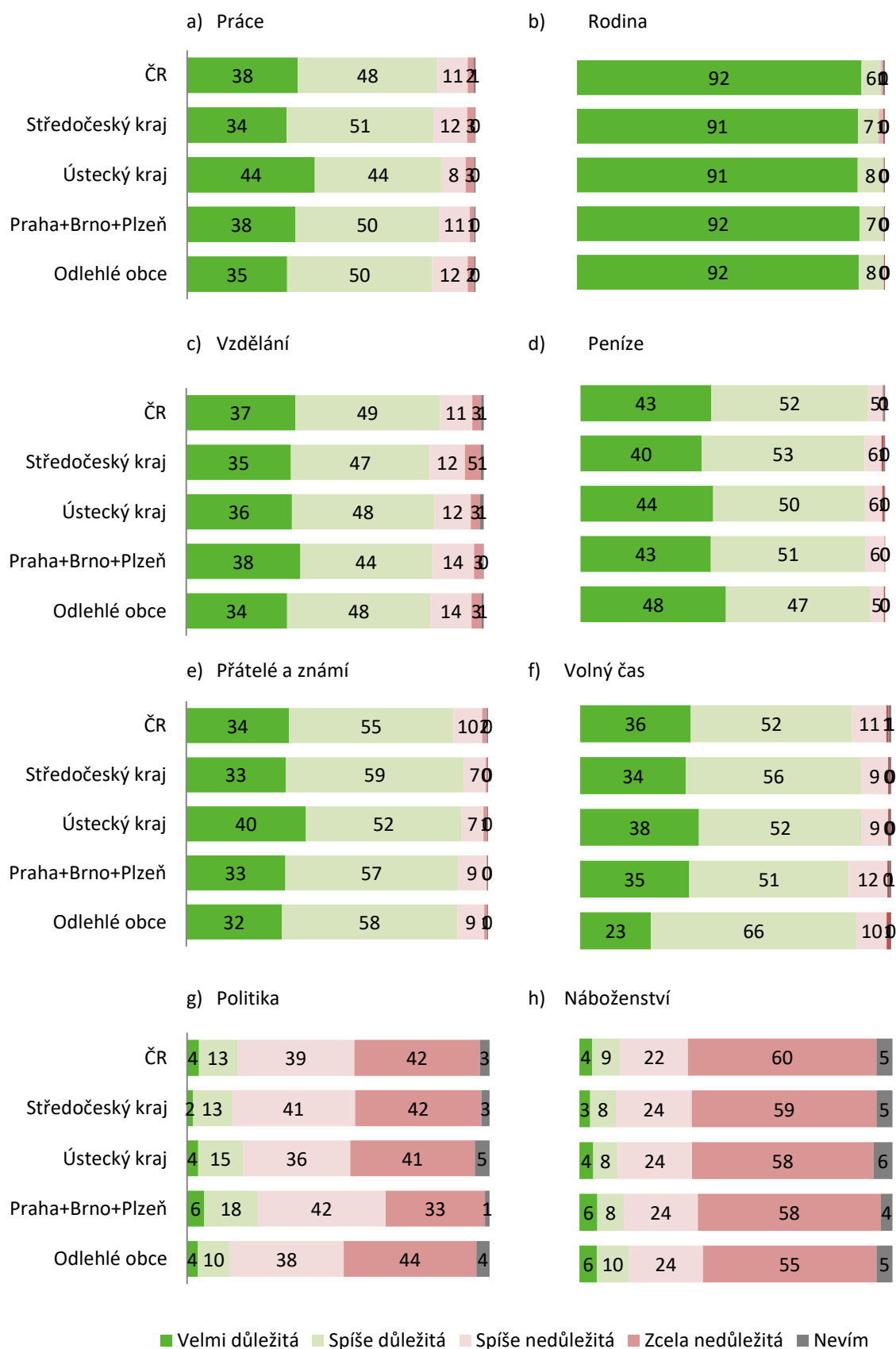
Hodnotová a postojová orientace rodičů a jejich okolí ve vztahu k péči o děti do tří let

Nepřekvapuje, že rodina je hodnotou, která je pro drtivou většinu rodičů (91-92 % v jednotlivých oblastech i v rámci ČR) velmi důležitá. Další čtyři hodnoty vyznává jako velmi důležité podstatně menší část populace, mezi 34 a 43 % - jde o peníze, práci, vzdělání, volný čas a přátele. Z tohoto rámce se trochu vymykají jen Ústecký kraj, kde si více lidí cení práci (44 % ji považuje za velmi důležitou), a odlehlé obce, kde je méně těch, kdo považují za velmi důležitý volný čas (23 %), zato je zde – v porovnání s ostatními oblastmi – největší důraz na peníze (48 %).

Rovněž nepřekvapí, že relativně méně důležitými hodnotami (z dané nabídky) jsou politika a náboženství, které jsou velmi důležité jen pro jednotky procent rodičů. Z porovnání zkoumaných oblastí vyplývá větší důraz kladený na politiku ve velkých městech s nízkou nezaměstnaností (pro téměř čtvrtinu – 24 % - je přinejmenším spíše důležitá). Naznačuje se i nepatrně větší důraz na náboženství v odlehlých obcích.

Graf 39: Důležitost oblastí; údaje za ČR a oblasti v %

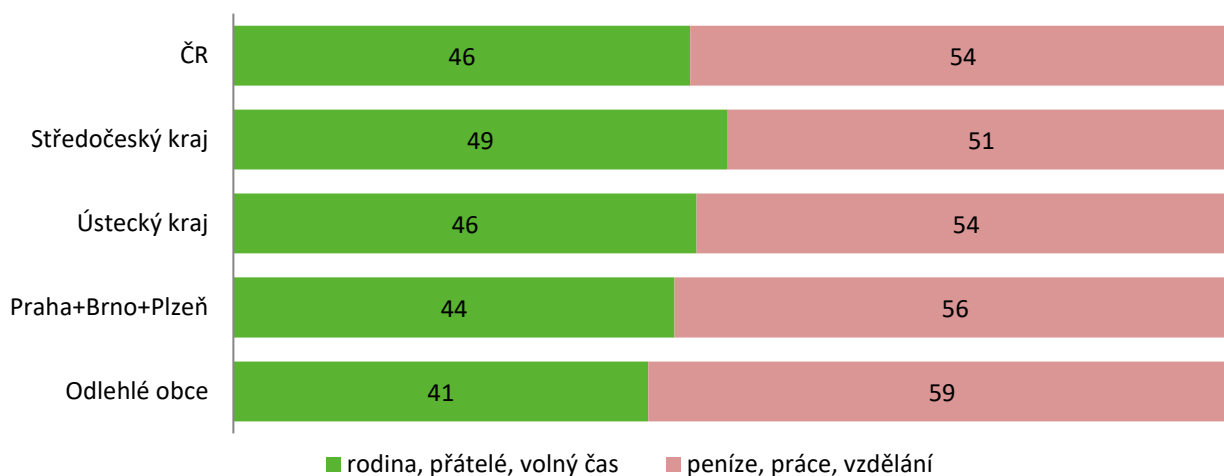
N ČR = 1000, N Středočeský kraj = 412, N Ústecký kraj = 411, N Praha+Brno+Plzeň = 402, N odlehle obce = 413
Zdroj: Průzkum mezi rodiči – strategie v oblasti předškolní péče 2021

Na uvedenou baterii životních hodnot byla aplikována klastrová analýza, která identifikovala dva klastry – segmenty rodičovské populace:

1. segment nazvaný „rodina, přátelé, volný čas“, který tvoří 46 % populace v rámci ČR,
2. segment nazvaný „peníze, práce, vzdělání“, do něhož spadá 54 % populace v rámci ČR.

Do prvního segmentu patří častěji ti rodiče, kteří považují za správné pracovat jen na poloviční úvazek nebo vůbec ne, kteří vycházejí s příjmem snadno, a rovněž ti, kteří žijí s partnerem/-kou. Do druhého pak ti, kteří považují za správné pracovat na plný úvazek nebo už na plný úvazek pracují, dále ti, kteří vycházejí s příjmem obtížně, a také ti, kteří žijí bez partnera/-ky.

Graf 40: Rozdělení hodnotových segmentů; údaje za ČR a za oblasti v %

*N ČR = 1000, N Středočeský kraj = 412, N Ústecký kraj = 411, N Praha+Brno+Plzeň = 402, N odlehlé obce = 413
Zdroj: Průzkum mezi rodiči – strategie v oblasti předškolní péče 2021*

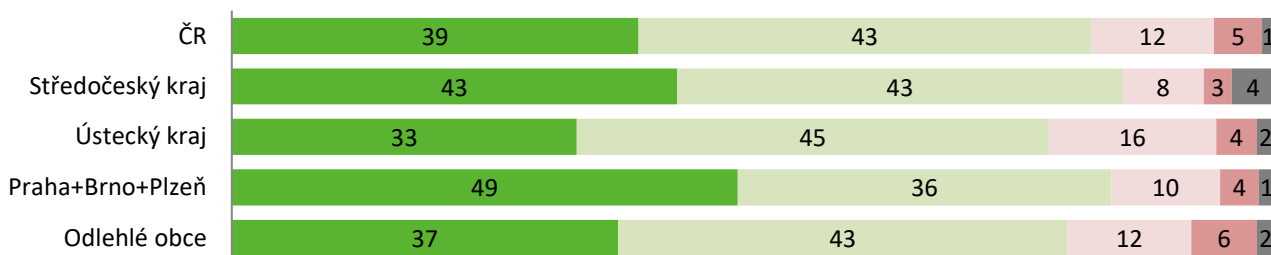
Výsledky průzkumu naznačují, že postoje, ovlivňující rozhodování rodičů o strategiích předškolní péče, se v jednotlivých zkoumaných oblastech zásadně neliší. Určité odchylky v postojích spočívají v tom, že:

- i. využívání zkrácených úvazků je klíčové zejména ve velkých městech s nízkou nezaměstnaností a také ve Středočeském kraji;
- ii. možnost umístit dítě do 3 let do zařízení z ekonomických důvodů, ale i z důvodu vlastní seberealizace, jistota, že lze umístit dítě od 2 let do místně a finančně dostupného zařízení, podpora okolí při umístění dítěte mladšího 3 let i názor partnera, že důležité vrátit s do práce kvůli kariéře, hrají častěji roli hlavně v Ústeckém kraji;
- iii. ekonomické důvody naopak méně často hrají roli ve velkých městech s nízkou nezaměstnaností i v odlehlých obcích; ve velkých městech může být faktorem urychlujícím umístění dítěte spíše seberealizace resp. kariéra, nicméně zdaleka ne u většiny rodičů;
- iv. rodiče v odlehlých obcích uvádějí mírně častěji než ostatní výrazný vliv svého okolí na své rozhodování o péči o dítě a zároveň méně často podporu svého okolí při případném rozhodnutí umístit dítě mladší 3 let do zařízení a nastoupit do práce.

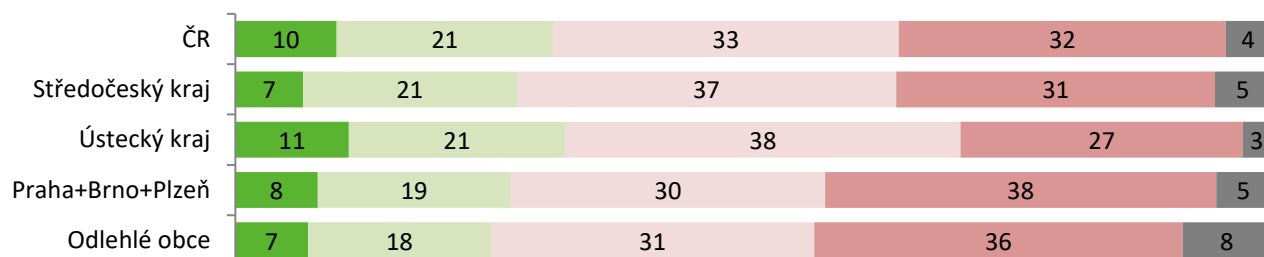

Graf 41: Postoje, ovlivňující rozhodování rodičů o strategiích předškolní péče; údaje za ČR a za oblasti v %

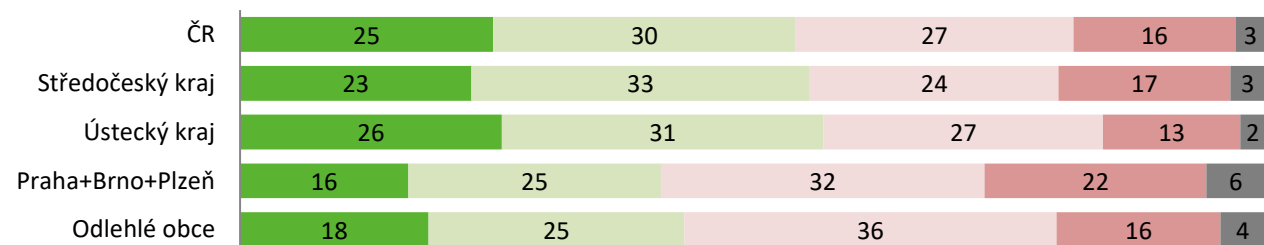
a) *Využívání zkrácených úvazků nebo flexibilní pracovní doby je klíčové pro organizaci pracovního a rodinného života.*

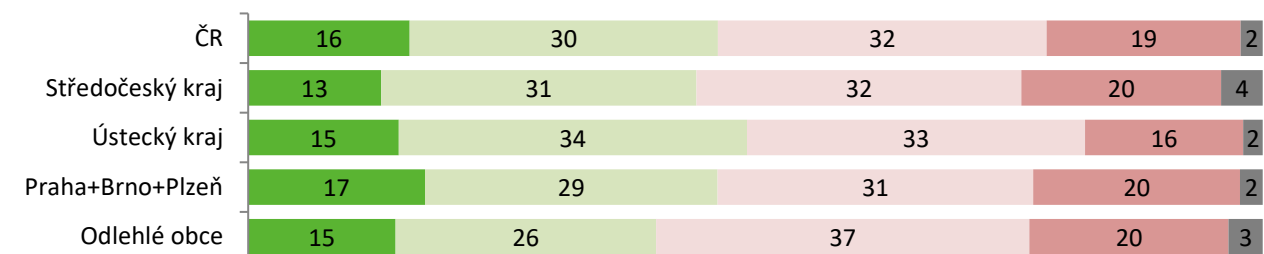
b) *Když budu mít jistotu, že dítě od 2 let umístím do místně a finančně dostupného zařízení, tak to bude mít vliv na mé rozhodování o případném rozšíření rodiny.*

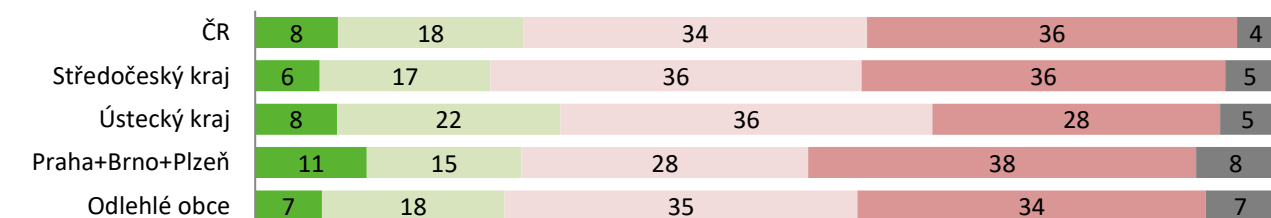
c) *Možnost umístit dítě mladší 3 let do zařízení péče je pro mě důležité z ekonom. důvodů, osobně bych o něj raději pečoval/a.*

d) *Možnost umístit dítě mladší 3 let do zařízení péče považuji za důležité z důvodu vlastní seberealizace.*

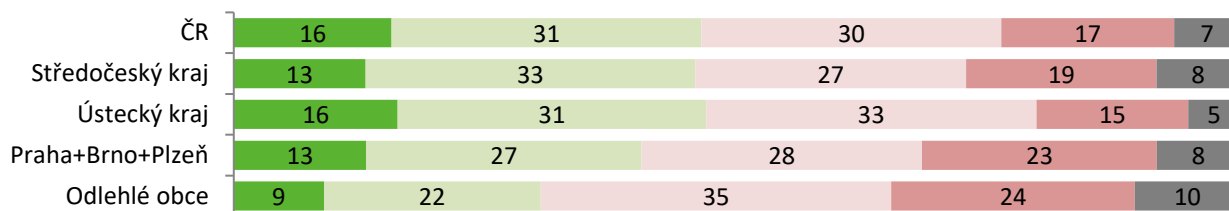

e) *Partner si myslí, že je důležité vrátit se po dítěti do práce co nejdříve kvůli výpadku v kariéře*

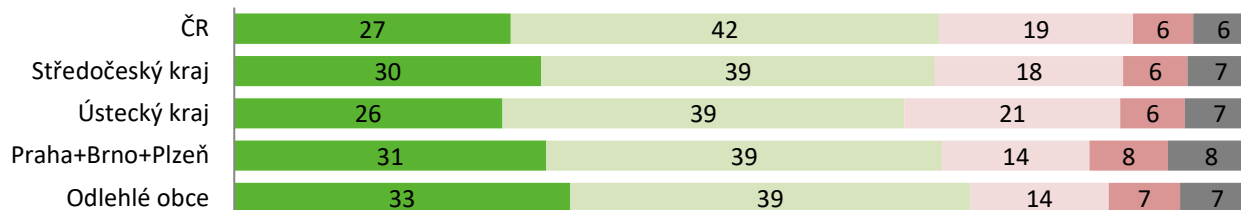

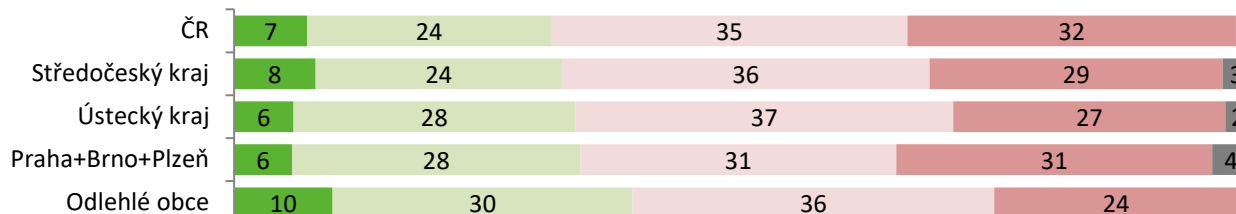
f) Mé okolí by mě podporovalo v rozhodnutí umístit dítě mladší 3 let do zařízení péče o děti a nastoupit do práce.

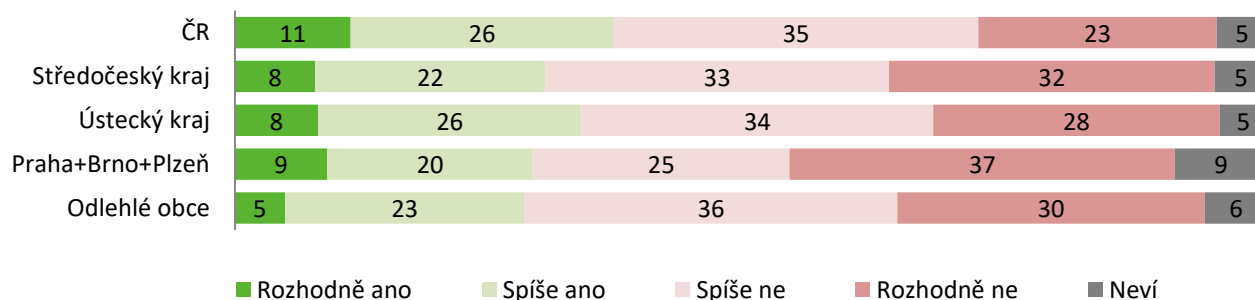
g) Mé okolí si myslí, že pro dítě je nejlepší, aby zůstalo do 3 let doma.

h) Názory mého okolí měly vliv na mé rozhodování týkající se péče o dítě.

i) Přestože mohu využívat zařízení péče o děti, tak kvůli rodinným povinnostem nemohu mít zaměstnání / pozici, které bych jinak mohl(a) mít.

1000, N Středočeský kraj = 412, N Ústecký kraj = 411, N Praha+Brno+Plzeň = 402, N odlehlé obce = 413

Zdroj: Průzkum mezi rodiči – strategie v oblasti předškolní péče 2021

Charakteristiky zkoumaných oblastí

Odlehlé obce do 1000 obyvatel

Vybavenost předškolními zařízeními je v odlehlých obcích nejnižší, v 60 % je státní MŠ, ostatní typy zařízení se tam vyskytují jen ojediněle. Jen málo přes polovinu rodičů uvádí, že má nejbližší zařízení v docházkové vzdálenosti do 20 minut, jen malá část může využívat hromadnou dopravu. S tím souvisí i nízký rozsah docházky do předškolních zařízení – ve věkové skupině 3 až 5 let je navštěvují dvě třetiny dětí (ve skupině 1,5 až tři roky je to 9 %) a i podíl těch dětí, u nichž rodiče návštěvu zařízení plánují do budoucna, je malý. Většina rodičů, jejichž děti chodí nebo budou chodit do předškolního zařízení, prakticky dva ze tří, je vozí nebo bude vozit autem. Při rozhodování o výběru předškolního zařízení zde hraje větší roli než jinde volná kapacita. Případný pozdější nástup do MŠ v porovnání s představami rodiče často vysvětlují tím, že dítě musí nastoupit k začátku školního roku.

Rodiče v odlehlých obcích častěji než jinde využívají nebo hodlají využívat delší resp. maximální dobu rodičovské dovolené nebo vyplácení rodičovského příspěvku. Při uvažování o návratu do zaměstnání zohledňují více než jinde věk a vyspělost dítěte. Zároveň zde hraje výraznější roli i vliv okolí, které by často nepodpořilo umístění dítěte do zařízení před jeho 3 lety a s tím související dřívější návrat do práce.

Ústecký kraj

V Ústeckém kraji zjistil průzkum průměrnou vybavenost předškolními zařízeními a vcelku solidní dostupnost pěšky. Strategie rodičů jsou zde diferencované. Objevuje se zde často jak preference zaměstnání na plný úvazek, tak i práce jen ve velmi malé míře či žádné. Zejména rodiny vysokoškolsky vzdělaných preferují kratší dobu rodičovské dovolené.

Podpora okolí při umístění dítěte do 3 let do předškolního zařízení i důraz na kariéru je zde spíše větší, i když se zdaleka netýká většiny rodičů v kraji. Výraznější roli než jinde při návratu do pracovního režimu zde hrají ekonomické důvody.

Středočeský kraj

Středočeský kraj vykazuje v průzkumu spíše podprůměrnou vybavenost předškolními zařízeními i jejich horší dostupnost pěšky než např. Ústecký kraj. Polovina rodičů vozí děti autem a méně dětí než jinde zde navštěvuje zařízení v celodenním režimu. Pozdější nástup dětí v porovnání s představami častěji zdůvodňují tím, že dítě musí splňovat věkovou hranici zařízení.

Oproti jiným oblastem zde lze pozorovat větší zájem o zkrácené úvazky a větší tlak na dřívější nástup dětí do MŠ, spojený s důrazem na kariéru.

Města na 150 tisíc obyvatel s nízkou nezaměstnaností (Praha, Brno, Plzeň)

Ve velkých městech s nízkou nezaměstnaností je nejrozsáhlejší vybavenost předškolními zařízeními a nejpríznivější pěší dostupnost i dostupnost hromadnou dopravou. Vzhledem k tomu, že relativně největší část dětí zde navštěvuje nestátní zařízení, rodiče zde vydávají za docházku dětí nejvyšší částky, ale mají i nejvyšší nároky na kvalitu zařízení.

Mezi rodiči v těchto městech je relativně více těch, kteří preferují zaměstnání na plný i zkrácený úvazek a akcentují vlastní seberealizaci v práci.

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Příloha: Dotazník

Dotazník

Úvodní text

Dobrý den, prosíme Vás o vyplnění dotazníku zaměřeného na děti v předškolním věku a na předškolní zařízení. Celková délka dotazníku by neměla překročit 20 minut.

Rekrutační otázky

R1. Máte ve Vaší domácnosti alespoň jedno dítě ve věku od 1,5 do 5 let, přesněji řečeno od 1 roku a 6 měsíců do 4 let a 11 měsíců?

ano	1
ne	2 → UKONČETE ROZHOVOR

R2. I když máte třeba ještě mladší dítě, tak další otázky se budou týkat jen toho dítěte ve Vaší domácnosti, které je ve věku od 1,5 do nedovršených 5 let. Pokud máte v domácnosti více dětí v tomto věku, budou se otázky týkat toho z nich, které je mladší. V jakém věku je toto dítě?

	ano	ne
a. od 1,5 roku do 3 let, přičemž ještě nedovršilo 3 roky věku	1	2
b. od dovršených 3 let do nedovršených 5 let	1	2

R3. Jste osobou, která pobírá, nebo pobírala rodičovský příspěvek na toto dítě?

ano	1
ne	2 → UKONČETE ROZHOVOR

R4. Jaký je Váš vztah k tomuto dítěti? Jste jeho:

matka	1
otec	2
babička, dědeček	3
jiný vztah (jaký – vyplňte:.....)	4

Otázky na děti v domácnosti

D1. Kolik nezaopatřených dětí žije s Vámi ve společné domácnosti?

Nezaopatřené dítě je dítě do skončení povinné školní docházky a poté dítě studující nebo soustavně se připravující na budoucí povolání, nejdéle však do 26. roku věku. Po skončení povinné školní docházky se do 18. roku věku považuje za nezaopatřené také dítě, které je vedeno v evidenci úřadu práce jako uchazeč o zaměstnání a nemá nárok na podporu v nezaměstnanosti nebo podporu při rekvalifikaci.

Počet:.....

D2. Kolik let je nezaopatřeným dítětem žijícím s Vámi v domácnosti?

Uveďte, prosím, věk v letech a měsících u všech dětí od nejmladšího po nejstarší.

VĚK DĚTÍ ZAPISUJTE V LETECH A MĚSÍCÍCH – NAPŘ. POKUD JE DÍTĚTI TŘI A PŮL ROKU, ZAPIŠTE „3“ ROKY A „6“ MĚSÍCŮ.

nejmladší dítě (1): roky měsíců
druhé dítě (2): roky měsíců
třetí dítě (3): roky měsíců
čtvrté dítě (4): roky měsíců
páté dítě (5): roky měsíců

Strategie rodičů v oblasti rodičovské dovolené, rodičovského příspěvku a návratu do zaměstnání

Následující otázky se opět týkají dítěte ve Vaší domácnosti ve věku od 1,5 do 5 let. Pokud máte více dětí v tomto věku, budou se otázky týkat toho z nich, které je mladší.

S1. Kdo čerpá/čerpal ve Vaší rodině rodičovskou dovolenou?

Rodičovská dovolená trvá nejvýše do 3 let věku dítěte a obvykle ji čerpají matky po skončení mateřské dovolené, tj. od 6 měsíců, otcové ji mohou čerpat od narození dítěte.

Pokyn: Neptáme se na příjemce rodičovského příspěvku.

Jen matka 1
Jen otec 2
Oba, matka i otec 3
Žádný z rodičů (nechtěl nebo neměl nárok) 4

Filtr: Na otázku S2 odpovídají ti, kteří odpověděli v otázce S1 variantou 1, 2 nebo 3.

S2. Do jakého věku tohoto dítěte jste (Vy nebo partner/ka) rodičovskou dovolenou čerpali/plánujete čerpat?

Pokyn: Uveďte věk dítěte v měsících (max. 36 měsíců).

Počet měsíců:

Odpovídají všichni

S3. Nyní se zeptáme na rodičovský příspěvek. Rodiče jej mohou pobírat až do 48 měsíců, tj. 4 let věku dítěte. Do jakého věku dítěte jste ho (Vy nebo partner/ka) pobírali/plánujete pobírat?

Pokyn: Uveďte věk dítěte v měsících (max. 48 měsíců). Nechtěl / nechce pobírat = 99

Počet měsíců:

S4. V kolika měsících věku tohoto dítěte jste (Vy nebo partner/ka, tj. ten z rodičů, který převážně celodenně pečuje/pečoval o dítě), začal/a pracovat / plánujete začít pracovat? Máme tím na mysli situaci, kdy rodič už musí řešit hlídání dítěte a musí mít zajištěnou pravidelnou péči o dítě od někoho jiného.

Pokyn: Uveďte věk dítěte v měsících.

Počet měsíců:

+ Do nástupu dítěte do ZŠ nemám v plánu začít pracovat = 98

+ Žádnou představu zatím nemám = 99

S5. Vyberte prosím tvrzení, které nejlépe vystihuje Vaši současnou situaci:

Ve své situaci považuji za optimální pracovat na plný úvazek	1
Ve své situaci považuji za optimální pracovat přibližně na tříčtvrteční úvazek, tedy cca 30 hodin týdně (odpovídá 6 hodinám denně)	2
Ve své situaci považuji za optimální pracovat přibližně na poloviční úvazek, tedy cca 20 hodin týdně (odpovídá 4 hodinám denně)	3
Ve své situaci považuji za optimální nepracovat vůbec nebo pouze velmi málo	4

S6. Jak velký vliv na Vaše rozhodování ohledně ukončení Vaší současné mateřské nebo rodičovské dovolené mají/měly následující okolnosti?

	Zásadní vliv	Značný vliv	Malý vliv	Žádný vliv
A. Věk a vyspělost dítěte	1	2	3	4
B. Moje osobní představy, přání	1	2	3	4
C. Představy, přání mého partnera	1	2	3	4
D. Dostupnost MŠ a dalších služeb péče o děti v okolí (dopravní, finanční, volná kapacita)	1	2	3	4
E. Povaha zaměstnání, kvalita práce	1	2	3	4
F. Finanční situace naší rodiny	1	2	3	4
G. Přístup zaměstnavatele ohledně návratu do zaměstnání	1	2	3	4

Dostupnost zařízení péče o předškolní děti (vzdálenostní, časová a finanční)

T1. Máte v obci (ve větších městech – v městské části), kde bydlíte:

(Pokud žijete ve velkém městě a neznáte přesně hranice své městské části, pak se zaměřte na okolí svého bydliště.)

NEROTOVAT

	ano	ne	neví
a. státní mateřskou školu zřizovanou obcí	1	2	3
b. soukromou, případně církevní mateřskou školu	1	2	3
c. jiný typ mateřské školy, např. lesní školku	1	2	3
d. jesle	1	2	3
e. firemní dětskou skupinu	1	2	3
f. dětskou skupinu -mimo firemní	1	2	3
g. dětské centrum poskytující celodenní péči o děti	1	2	3
h. jiné zařízení péče o předškolní děti (jaké – vyplňte:.....)	1	2	3

Box: Rozdíly mezi jednotlivými typy zařízení

a) MŠ

Obce jsou zřizovateli MŠ. Pokud na území obce MŠ není, musí být pro obyvatele této obce určená spádová MŠ na území jiné obce. Spádová MŠ tedy nemusí být ve stejné obci, kde dítě bydlí. Zároveň dítě může navštěvovat kteroukoliv jinou MŠ, pokud jej přijmou (MŠ se řídí zejména podle věku a volné kapacity, spádové děti přitom mívají přednost před nespádovými apod.).

Státní MŠ se rozumí kterákoliv obcí zřizovaná MŠ, bez ohledu na spádovost.

b) U dětských skupin se oficiálně rozlišují:

„podnikové DS“ – zřizované zaměstnavatelem, může využívat pouze zaměstnaný rodič (prarodič)

„veřejné DS“ – zřizované kýmkoliv, ale určené pro veřejnost – může využívat kdokoli.

T2. Máte Vy nebo Váš manžel/partner (Vaše manželka/partnerka) zaměstnavatele, který zřizuje nebo umožňuje umístit děti do:

	ano	ne
a. firemní mateřské školy	1	2
b. firemní dětské skupiny	1	2

Následující otázky se opět týkají dítěte ve Vaší domácnosti ve věku od 1,5 do 5 let. Pokud máte více dětí v tomto věku, budou se otázky týkat toho z nich, které je mladší.

T3. Navštěvuje nyní toto Vaše dítě:

NEROTOVAT

státní mateřskou školu zřizovanou některou obcí ČR	1
soukromou, případně církevní mateřskou školu	2
firemní zařízení – školku nebo dětskou skupinu	3
jiný typ mateřské školy, např. lesní školku	4
jesle	5
dětskou skupinu (mimo firemní)	6
dětské centrum poskytující celodenní péči o děti	7
jiné zařízení péče o předškolní děti (jaké – vyplňte:.....)	8
NENAVŠTĚVUJE ŽÁDNÉ ZAŘÍZENÍ	9

Filtr: Na otázku T4 odpovídají ti, kteří odpověděli v otázce T3 jednou z variant 1 až 8.

T4. Kolik dní v týdnu zpravidla Vaše dítě v tomto zařízení stráví celý den, tj. čas od rána do odpoledne, a kolik dní v týdnu zpravidla jen část dne, několik hodin?

Pokud dítě ve školce apod. spí, tak to bývá celodenní docházka, pokud odchází po obědě nebo dochází pouze na odpoledne, pak to je částečná docházka.

- a. Celodenní docházka
- b. Část dne

Filtr: Na otázku T5 odpovídají ti, kteří odpověděli v otázce T3 jednou z variant 2 až 8.

T5. Do jakého věku plánujete, že dítě bude navštěvovat toto zařízení?

Let: Měsíců:

+ odpověď "neví"

T6. Navštěvovalo Vaše dítě v minulosti jiný typ předškolního zařízení? Pokud ano, jaký?

Možnost více odpovědí.

NEROTOVAT

státní mateřskou školu zřizovanou některou obcí ČR,	
případně městskou částí	1
soukromou, případně církevní mateřskou školu	2
firemní zařízení – školku nebo dětskou skupinu	3
jiný typ mateřské školy, např. lesní školku	4
jesle	5
dětskou skupinu (mimo firemní)	6
dětské centrum poskytující celodenní péči o děti	7
jiné zařízení péče o předškolní děti (jaké – vyplňte:.....)	8
NENAVŠTĚVOVALO JINÝ TYP ZAŘÍZENÍ	9

Filtr: Na otázku T7 odpovídají ti, kteří v otázce T3 neodpověděli variantou 1.

T7. Plánujete, že Vaše dítě bude navštěvovat:

Možnost více odpovědí.

NEROTOVAT

státní mateřskou školu zřizovanou některou obcí ČR,	
případně městskou částí	1
soukromou, případně církevní mateřskou školu	2
firemní zařízení – školku nebo dětskou skupinu	3
jiný typ mateřské školy, např. lesní školku	4
jesle	5
dětskou skupinu	6
dětské centrum poskytující celodenní péči o děti	7
jiné zařízení péče o předškolní děti (jaké – vyplňte:.....)	8
NEBUDE NAVŠTĚVOVAT ŽÁDNÉ ZAŘÍZENÍ	9

Filtr: Na otázku T8 odpovídají ti, kteří odpověděli v otázce T7 některou z variant 1 až 8.

T8. Chtěl(a) bych se Vás nyní zeptat, kolik dní v týdnu zpravidla Vaše dítě v tomto zařízení stráví celý den, tj. čas od rána do odpoledne, a kolik dní v týdnu zpravidla jen část dne, několik hodin?

Pokud dítě ve školce apod. spí, tak to bývá celodenní docházka, pokud odchází po obědě nebo dochází pouze na odpoledne, pak to je částečná docházka.

- Celodenní docházka
- Část dne

Filtr: Na otázku T9 odpovídají ti, kteří odpověděli v otázce T7 jednou z variant 2 až 8.

T9. Do jakého věku plánujete, že dítě bude navštěvovat toto zařízení?

Let: Měsíců:

+ odpověď "neví"

Odpovídají všichni.

T11. Pokuste se prosím odhadnout, jak dlouho trvá cesta pěšky, hromadnou dopravou a automobilem z Vašeho bydliště do nejbližšího zařízení péče o předškolní děti. Nejbližší ne znamená, že do něj musí Vaše dítě chodit.

Pokud je cesta autem nebo hromadnou dopravou těžko představitelná, protože zařízení je hned u domu, napište „0 minut“.

Zvlášť: NEVÍM – ke všem třem položkám!; NEJEZDÍ ZDE HROMADNÁ DOPRAVA;

- a. **Pěšky** – máme na mysli cestu, když jdete sám/sama, bez dítěte: minut
- b. Hromadnou dopravou: minut
- c. Automobilem minut

Filtr: Na otázky T12, T13 odpovídají ti, kteří odpověděli v otázce T3 nebo T7 některou z variant 1 až 8.

T12. Pokuste se prosím odhadnout, jak dlouho trvá cesta pěšky, hromadnou dopravou a automobilem z Vašeho bydliště do zařízení, které navštěvuje/bude navštěvovat Vaše dítě.

Zvlášť: NEVÍM – ke všem třem položkám!; NEJEZDÍ ZDE HROMADNÁ DOPRAVA

Pokud je cesta autem nebo hromadnou dopravou těžko představitelná, protože zařízení je hned u domu, napište „0 minut“.

- a. **Pěšky** – máme na mysli cestu, když jdete sám/sama, bez dítěte: minut
- b. Hromadnou dopravou: minut
- c. Automobilem minut

T13. Který způsob dopravy převážně využíváte / hodláte využívat?

Pěšky	1
Hromadnou dopravu	2
Automobil	3

Filtr: Na otázku T14 odpovídají ti, kteří odpověděli v otázce T3 některou z variant 1 až 8.

T14. Kolik korun měsíčně platíte za docházku dítěte do předškolního zařízení včetně stravného, ale bez kroužků a dalších nepovinných aktivit?

Vypište Kč měsíčně:

Odpovídají všichni.

T15. Jakou maximální částku za měsíční docházku dítěte do předškolního zařízení včetně stravného byste byli ochotni zaplatit, bez ohledu na to, zda je školka státní nebo soukromá? Jde o částku bez kroužků a dalších nepovinných aktivit.

Vypište Kč měsíčně:

Filtr: Na otázku T16 odpovídají ti, kteří odpověděli v otázce T3 a zároveň T7 variantou 9.

T16. Z jakého důvodu nenavštěvuje ani nebude navštěvovat Vaše dítě předškolní zařízení? Vyberte prosím z tohoto seznamu hlavní důvody.

Pokyn: Možnost více odpovědí

Nemám zájem o to, aby moje dítě navštěvovalo MŠ	1
Chci se sama/sám starat o dítě/děti déle než do 3 let věku	2
Ve vybraném zařízení není místo	3
Docházka je pro nás moc drahá	4
Nesehnali jsme zařízení, které by vyhovovalo potřebám našeho dítěte	5
Dojíždění do zařízení by pro nás bylo příliš náročné	6
Po rodičovské dovolené jsem nenastoupil/a zpět do zaměstnání	7
Jsem v domácnosti, před rodičovskou dovolenou jsem nepracovala a nové místo nemám	8
Čekám/starám se o další dítě	9
Upřednostnili jsme péči o dítě jinou blízkou osobou (neplacená péče v rámci rodiny, příp. známých)	10
Upřednostnili jsme péči o dítě prostřednictvím placené chůvy	11
Zdravotní stav dítěte	12
Zařízení nás odmítlo z jiných než kapacitních důvodů	13
Zařízení neumožnilo zkrácenou docházku dítěte	14

T17. Co je pro Vás především důležité při výběru předškolního zařízení pro Vaše dítě? Vyberte prosím z tohoto seznamu hlavní hlediska.

Pokyn: Možnost více odpovědí

Finanční dostupnost	1
Vzdálenost z místa bydliště	2
Velikost zařízení – aby nebylo velké, méně dětí ve skupině	3
Volná kapacita	4
Otevírací doba	5
Reference, dobrá pověst či prestiž zařízení	6
Vlastní zkušenost	7
Vybavenost zařízení - hračky, hřiště	8
Kvalita a přístup vedení a učitelů/učitelek, vychovatelů/vychovatelek	9

Zkušenosti rodičů se zápisem do zařízení péče o děti a s reálným začátkem docházky dítěte do zařízení, pravidla zařízení ve vztahu k nástupu dítěte do zařízení

Filtr: Na otázky Z1 až Z3 odpovídají ti, kteří odpověděli v otázce T3 nebo T5 variantou 1.

Může se stát, že dítě je přijato k docházce do MŠ od září (vč. platby za školku), nicméně školka vyžaduje, aby reálně začalo docházet až po třetích narozeninách. Následující otázky směřují ke zhodnocení Vaší zkušenosti. Týkají se opět dítěte ve Vaší domácnosti ve věku od 1,5 do 5 let. Pokud máte více dětí v tomto věku, budou se otázky týkat toho z nich, které je mladší.

Z1. V jakém věku jste chtěl/a, aby Vaše dítě začalo chodit do státní mateřské školy? Uvedte, prosím, věk v měsících

Z2. V jakém věku bylo Vaše dítě zapsáno do státní mateřské školy? Uvedte, prosím, věk v měsících

Z3. A v jakém věku do státní mateřské školy vaše dítě skutečně nastoupilo? Uvedte, prosím, věk v měsících.

Z1. Věk, kdy si to přáli měsíců

Z2. Věk, kdy bylo zapsáno měsíců

Z3. Věk, kdy reálně nastoupilo měsíců

Interval pouze 12-84 měsíců

Filtr: Na otázky Z4 až Z6 odpovídají ti, kteří odpověděli v otázce T7 variantou 1.

Z4. V jakém věku byste chtěl/a, aby Vaše dítě začalo chodit do státní mateřské školy? Uveďte, prosím, věk v měsících.

Z5. V jakém věku předpokládáte, že Vaše dítě bude zapsáno do státní mateřské školy? Uveďte, prosím, věk v měsících.

Z6. A v jakém věku Vaše dítě do státní mateřské školy pravděpodobně nastoupí? Uveďte, prosím, věk v měsících.

Z4. Věk, kdy si to přejí měsíců

Z5. Věk, kdy předpokládají, že bude zapsáno měsíců

Z6. Věk, kdy pravděpodobně nastoupí měsíců

Interval pouze 12-84 měsíců

Filtr: Na otázku Z7 odpovídají ti, kteří v otázce Z3 uvedli vyšší věk než v otázce Z2.

Z7. Co bylo důvodem toho, že dítě nastoupilo do MŠ později, než bylo zapsáno? Vyberte jeden hlavní důvod.

Pokyn: Pouze jedna odpověď!

V zařízení ještě nebylo místo	01	
Dítě nebylo podle mě/nás na toto zařízení dost zralé a samostatné	02	
Dítě nebylo podle názoru zařízení dost zralé a samostatné	03	
Dítě ještě nesplňovalo věkovou hranici danou zařízením	04	
Po rodičovské dovolené jsem nenastoupil/a zpět do zaměstnání		05
Jsem v domácnosti, před rodičovskou dovolenou jsem nepracoval/a a nové místo nemám	06	
Čekám/starám se o další dítě	07	
Zdravotní stav dítěte	08	
Dítě muselo nastoupit k začátku školního roku	09	
Jiný důvod (vypište):	10	
NEVÍ, NEODPOVĚDĚL/A		99

Filtr: Na otázku Z8 odpovídají ti, kteří v otázce Z6 uvedli vyšší věk než v otázce Z5.

Z8. Co je důvodem toho, že dítě nastoupí do MŠ později, než bylo zapsáno? Vyberte jeden hlavní důvod.

Pokyn: Pouze jedna odpověď!

V zařízení ještě není/nebude místo	01	
Dítě není/nebude podle mě/nás na toto zařízení dost zralé a samostatné	02	
Dítě není/nebude podle názoru zařízení dost zralé a samostatné	03	
Dítě ještě nesplní věkovou hranici danou zařízením	04	
Po rodičovské dovolené jsem nenastoupil/a zpět do zaměstnání		05
Jsem v domácnosti, před rodičovskou dovolenou jsem nepracoval/a a nové místo nemám	06	
Čekám/starám se o další dítě	07	
Zdravotní stav dítěte	08	
Dítě musí nastoupit k začátku školního roku	09	
Jiný důvod (vypište):	10	
NEVÍ, NEODPOVĚDĚL/A		99

Postojová orientace rodičů a jejich okolí ve vztahu k péči o děti do tří let

P1. Prosím řekněte pro každou z následujících oblastí, jak jsou ve Vašem životě důležité.

Pokyn: V každém řádku jedna odpověď.

	Velmi důležitá	Spíše důležitá	Spíše nedůležitá	Zcela nedůležitá	Nevím
A. Práce	1	2	3	4	8
B. Rodina	1	2	3	4	8
C. Přátelé a známí	1	2	3	4	8
D. Volný čas	1	2	3	4	8
E. Politika	1	2	3	4	8
F. Náboženství	1	2	3	4	8
G. Vzdělání	1	2	3	4	8
H. Peníze	1	2	3	4	8

P2. U následujících výroků prosím vyjádřete, nakolik s nimi souhlasíte nebo nesouhlasíte.

V některých výrociích se vyskytuje pojem „mé okolí“. Záleží jen na Vás, jak ho chápete, koho do svého okolí zařazujete.

ROZHODNĚ ANO	1	SPIŠE NE	3
SPIŠE ANO	2	ROZHODNĚ NE	4
NEVÍM (NENABÍZET!)	9		

a. Využívání zkrácených úvazků nebo flexibilní pracovní doby je klíčové pro organizaci pracovního a rodinného života.	1	2	3	4	9
b. Možnost umístit dítě mladší 3 let do zařízení péče (např. MŠ, DS) považuji za důležité z důvodu vlastní seberealizace (pro pocit sebevědomí / kontakt s lidmi / udržován profese).	1	2	3	4	9
c. Možnost umístit dítě mladší 3 let do zařízení péče (např. MŠ, DS) je pro mě důležité především z ekonomických důvodů, osobně bych o něj raději pečoval(a) do 3 let doma.	1	2	3	4	9
d. Když budu mít jistotu, že dítě od 2 let umístím do místně a finančně dostupného zařízení, tak to bude mít vliv na mé rozhodování o případném rozšíření rodiny.	1	2	3	4	9
e. Partner si myslí, že je důležité vrátit se po dítěti do práce co nejdříve kvůli výpadku v kariéře.	1	2	3	4	9
f. Mé okolí by mě podporovalo v rozhodnutí umístit dítě mladší 3 let do zařízení péče o děti a nastoupit do práce.	1	2	3	4	9
g. Mé okolí si myslí, že pro dítě je nejlepší, aby zůstalo do 3 let doma.	1	2	3	4	9
h. Názory mého okolí měly vliv na mé rozhodování týkající se péče o dítě.	1	2	3	4	9
i. Přestože mohu využívat zařízení péče o děti, tak kvůli rodinným povinnostem nemohu mít zaměstnání / pozici, které bych jinak mohl(a) mít.	1	2	3	4	9

P3. Chtěl/a byste ještě něco dodat k tématu dětí, rodičů a předškolních zařízení, něco doplnit nebo upřesnit? Zajímají nás Vaše zkušenosti, přání, představy a záměry.

.....
+ možnost „nechci nic dodat“

Identifikační otázky

Na závěr dovolu te několik otázek o Vás a Vaší rodinné situaci pro potřeby statistického zpracování výsledků.

I1. V jakém typu rodinného soužití nyní žijete?

Žiji s manželem/partnerem (manželkou/partnerkou) a s dětmi	1
Žiji s manželem/partnerem (manželkou/partnerkou) a s dětmi a s dalšími osobami	2
Žiji pouze se svými dětmi bez manžela/partnera (manželky/partnerky) (neúplná rodina)	3
Žiji se svými dětmi bez manžela/partnera (manželky/partnerky) (neúplná rodina) a s dalšími osobami	4

Filtr: Na otázku I2 odpovídají ti, kteří v otázce I1 uvedli možnost 2 nebo 4.

I2. Pokud s Vámi žije další osoba nebo osoby než děti a příp. manžel(ka)/partner(ka) ve společné domácnosti, které to jsou?

Pokyn: Možnost více odpovědí

Vaši rodiče - jeden nebo oba	1
Manželovi/partnerovi (manželčini/partnerčini) rodiče - jeden nebo oba	2
Jiná příbuzná osoba nebo osoby	3
Jiná nepříbuzná osoba nebo osoby	4

I3a. Kolik je Vám let?

A) Věk respondenta/-ky (roky)

Pokyn: Pouze pokud I1=1 nebo 2.

I3b. Kolik let je Vašemu manželovi/partnerovi (Vaší manželce/partnerce)?

B) Věk manžela/partnera (manželky/partnerky) (roky)

I4a. Jaké je Vaše současné sociálně ekonomické postavení podle hlavního zaměstnání?

Zaměstnanec/zaměstnankyně na plný úvazek	01
Zaměstnanec/zaměstnankyně na zkrácený úvazek (méně než 30 hodin týdně)	02
Soukromý/-á podnikatel/-ka se zaměstnanci	03
Soukromý/-á podnikatel/-ka bez zaměstnanců (osoba samostatně výdělečně činná),	04
svobodné povolání, živnostník, pomáhající člen rodiny)	
Nezaměstnaný/-á registrovaný/-á na Úřadu práce	05
Neplacené volno / nezaměstnaný(-á), neregistrovaný(-á) na Úřadu práce	06
Žena na mateřské dovolené (28 týdnů)	07
Rodič na rodičovské dovolené	08
Rodič pobírající rodičovský příspěvek po ukončení rodičovské dovolené (tj. s dítětem ve věku 3-4 roky, příp. zdravotně postiženým dítětem ve věku 3-7 let) a nemající žádné či nemající stálé zaměstnání	09
V domácnosti (mimo situace rodiče pobírajícího rodičovský příspěvek po ukončení rodičovské dovolené a nemajícího zaměstnání)	10
Student/studentka	11
Jiné: (vypište)	12

I4b. Jaké je současné sociálně ekonomické postavení Vašeho manžela/partnera (Vaší manželky/partnerky)?

Pokyn: Pouze pokud I1=1 nebo 2.

Zaměstnanec/zaměstnankyně na plný úvazek	01
Zaměstnanec/zaměstnankyně na zkrácený úvazek (méně než 30 hodin týdně)	02
Soukromý/-á podnikatel/-ka se zaměstnanci	03
Soukromý/-á podnikatel/-ka bez zaměstnanců (osoba samostatně výdělečně činná), svobodné povolání, živnostník, pomáhající člen rodiny)	04
Nezaměstnaný/-á registrovaný/-á na Úřadu práce	05
Neplacené volno / nezaměstnaný(-á), neregistrovaný(-á) na Úřadu práce	06
Žena na mateřské dovolené (28 týdnů)	07
Rodič na rodičovské dovolené	08
Rodič pobírající rodičovský příspěvek po ukončení rodičovské dovolené (tj. s dítětem ve věku 3-4 roky, příp. zdravotně postiženým dítětem ve věku 3-7 let) a nemající žádné či nemající stálé zaměstnání	09
V domácnosti (mimo situace rodiče pobírajícího rodičovský příspěvek po ukončení rodičovské dovolené a nemajícího zaměstnání)	10
Student/studentka	11
Jiné: (vypište)	12

I5a. Jaké je Vaše nejvyšší ukončené vzdělání?

Nedokončené základní nebo základní	1
Vyučen/a bez maturity nebo střední bez maturity	2
Vyučen/a s maturitou, střední odborné / všeobecné s maturitou, vyšší odborné	3
Vysokoškolské	4

Pokyn: Pouze pokud I1=1 nebo 2.

I5b. Jaké je nejvyšší ukončené vzdělání Vašeho manžela/partnera (Vaší manželky/partnerky)?

Nedokončené základní nebo základní	1
Vyučen/a bez maturity nebo střední bez maturity	2
Vyučen/a s maturitou, střední odborné / všeobecné s maturitou, vyšší odborné	3
Vysokoškolské	4

I6. Když se zamyslíte nad celkovým měsíčním příjmem Vaší domácnosti, jak s tímto příjmem vycházíte?

Velmi obtížně	1
Obtížně	2
Trochu s obtížemi	3
Celkem snadno	4
Snadno	5
Velmi snadno	6

I7. Obec bydliště respondenta/ky:

I8. Okres:

I9. Kraj

I10. Velikost místa bydliště (do 999, 1 000-4 999, 5 000-9 999, 10 000-49 999, nad 50 000 obyvatel)